

COI Focus

SOEDAN

Veiligheidssituatie Darfoer

24 mei 2019

Cedoca

Oorspronkelijke taal: Nederlands

DISCLAIMER:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen. De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst met afkortingen	3
Inleiding	4
1. Korte geschiedenis	6
1.1. Geografische situatie en bevolking.....	6
1.2. Oorzaken en verloop van het conflict.....	8
2. Huidige toestand van het conflict	10
2.1. Gewapend conflict.....	10
2.2. Ontwapeningscampagne.....	11
2.3. Het vredesproces: het DDPD, de nationale dialoog en het <i>roadmap</i> -akkoord.....	13
2.4. Nationale en internationale politieke ontwikkelingen.....	14
2.4.1. De geleidelijke terugtrekking van UNAMID.....	14
2.4.2. Algemene politieke en economische situatie.....	15
3. Strijdende partijen	18
3.1. Het Soedanese leger en de geallieerde strijdkrachten.....	18
3.1.1. Sudanese Armed Forces (SAF).....	18
3.1.2. Border Guards Forces (BGF).....	18
3.1.3. Rapid Support Forces (RSF).....	19
3.1.4. Hulpmilities.....	20
3.2. Rebellen groepen in Darfoer.....	21
3.2.1. Sudan Liberation Army-Abdul Wahid (SLA-AW).....	21
3.2.2. Sudan Liberation Army- Transitional Council (SLA-TC).....	22
3.2.3. Sudan Liberation Army-Minni Minawi (SLA-MM).....	22
3.2.4. Justice and Equality Movement (JEM).....	22
3.2.5. Arabische rebellen groepen en milities.....	23
4. Typologie van het geweld	24
4.1. Aantal incidenten.....	24
4.2. Aard van de incidenten.....	25
4.2.1. Geweld tussen overheidstroepen, gewapende groepen en milities.....	25
4.2.2. Geweld tegen burgers.....	26
4.2.3. Ontvoeringen.....	27
4.2.4. Seksueel geweld.....	27
4.2.5. Mensenrechtenschendingen.....	28
5. Doelwitten van het geweld	29
5.1. Geweld tegen burgers.....	29
5.2. (Vermeende) opposanten en aanhangers van rebellen groepen.....	30
5.3. Activisten, journalisten, studenten.....	31
6. Geografische verdeling van het geweld	33
7. Verplaatsingen van de bevolking	35
7.1. Vluchtelingen.....	35
7.2. IDP's.....	36
7.2.1. Toevluchtsoorden.....	38
7.2.2. Levensomstandigheden van ontheemden.....	39
7.2.3. Vrijwillige terugkeer.....	39
8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven	41
8.1. Toegang tot basisvoedsel, medische hulp en openbare diensten.....	41
8.2. Bewegingsvrijheid.....	42
Samenvatting	44
Bibliografie	46

Lijst met afkortingen

ACJPS	African Centre for Justice and Peace Studies
ACLED	Armed Conflict Location & Event Data Project
AI	Amnesty International
AUHIP	African Union High Implementation Panel
CPA	Comprehensive Peace Agreement
CRP	Central Reserve Police
DBA	Darfur Bar Association
DFAT	(Australian) Department of Foreign Affairs and Trade
DIS	Danish Immigration Service
DRDC	Darfur Relief and Documentation Centre
DTM	Displacement Tracking Matrix
FEWS	Famine Early Warning Systems Network
HART	Humanitarian Aid Relief Trust
HRW	Human Rights Watch
HSBA	Human Security Baseline Assessment (Small Arms Survey)
ICG	International Crisis Group
IRRI	International Refugee Rights Initiative
IDMC	Internal Displacement Monitoring Centre
IDP	Internally Displaced Person
IRIN	Integrated Regional Information Networks
IRRI	International Refugee Rights Initiative
ISS	Institute of Security Studies
JEM	Justice and Equality Movement
NCP	National Congress (Party)
NISS	National Intelligence and Security Service
OCHA	United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
PDF	Popular Defense Forces
RCF	Refugee Consultation Forum
RSF	Rapid Support Forces
SAF	Sudan Armed Forces
SLA-AW	Sudan Liberation Army-Abdul Wahid
SLA-MM	Sudan Liberation Army-Minni Minawi
SLA-TC	Sudan Liberation Army-Transitional Council
SPA	Sudanese Professional Association
SPLA	Sudan People's Liberation Army
UNHR	United Nations Human Rights Council
UNHCR	United Nations Office of the High Commissioner for Refugees
USDOS	United States Department of State

Inleiding

Dit onderzoek maakt een stand van zaken op van het conflict en de veiligheidssituatie in de regio Darfoer in Soedan in het licht van de ontwikkelingen sinds 2016. Het richt zich in het bijzonder op de periode van 1 januari 2019 tot 30 april 2019. Het onderzoek werd afgesloten op 24 mei 2019.

De analyse van de veiligheidssituatie in Darfoer bestaat uit acht delen en begint met een korte geschiedenis van het conflict, gevolgd door een beschrijving van de huidige politieke en militaire ontwikkelingen in de regio. Het derde hoofdstuk beschrijft de hoofdrolspelers in het gewapende treffen in Darfoer voorgesteld. Enerzijds gaat het om de Soedanese strijdkrachten en de hieraan geallieerde milities, anderzijds om de verschillende fracties van het Sudan Liberation Army/Movement (SLA) en de diverse Arabische milities. Dit document maakt geen onderscheid tussen de politieke en de militaire tak van het Sudan Liberation Army/Movement en gebruikt doorlopend de afkorting SLA. Het vierde en vijfde hoofdstuk bekijken achtereenvolgens de aard van het geweld en de doelwitten van de strijdende partijen. De geografische verdeling van het geweld wordt in een zesde hoofdstuk uit de doeken gedaan. Het zevende hoofdstuk handelt over de vluchtelingen in de regio en over de intern ontheemden (*internally displaced persons*, IDP's) in de vijf staten van Darfoer, alsook over de vluchtelingen uit Darfoer in de buurlanden. De impact van het geweld op het dagelijks leven komt tot slot aan bod in het achtste hoofdstuk.

Cedoca raadpleegde Soedanese lokale media zoals Sudan News Agency (SUNA) en media uit de diaspora zoals Sudan Tribune of Radio Dabanga. Het conflict in Darfoer wordt ook belicht door, enerzijds, Soedanese ngo's zoals African Centre for Justice and Peace Studies (ACJPS) en, anderzijds, internationale organisaties zoals Human Rights Watch (HRW), Amnesty International (AI), International Refugee Rights Initiative (IRRI) of International Crisis Group (ICG). Verder bevatten rapporten van gouvernementele en intergouvernementele bronnen, zoals het United States Department of State (USDOS), de missie van de Verenigde Naties (VN) en de Afrikaanse Unie in Darfoer (United Nations – African Union Hybrid Operation in Darfur, UNAMID) en andere agentschappen van de VN waardevolle informatie. Daarnaast raadpleegde Cedoca ook de rapportering van andere Europese lidstaten, zoals Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Aanvullende opzoeken deed Cedoca op het internet via de zoekmotor Google, in de databanken van Refworld, Ecoinet en Factiva, en op de websites van internationale mediakanalen.

Voor statistische gegevens over het aantal incidenten en slachtoffers deed Cedoca een beroep op rapporten van de VN-Veiligheidsraad en een aantal ngo's zoals ACJPS, HRW en AI die af en toe cijfers publiceren. Deze COI Focus maakt tevens gebruik van cijfergegevens met betrekking tot veiligheidsincidenten uit de databank van het Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), een Amerikaans *non-profit*-project dat informatie over conflicten verzamelt, analyseert en in kaart brengt. Ervaren onderzoekers verzamelen de data door gebruik te maken van informatie afkomstig van een brede waaier van lokale, regionale en internationale nieuwsbronnen en organisaties. Voor Soedan zijn dat onder meer UNAMID, UNSC, UNOCHA, ACJPS, Radio Dabanga, Al Rakoba, Sudan Tribune en het Darfur Relief and Documentation Centre. De databank is publiek beschikbaar op de website van ACLED en wordt voortdurend aangevuld en bijgewerkt wanneer eventueel nog nieuwe informatie (al dan niet over een reeds ingevoerd incident) aan het licht komt.¹ De inventaris van ACLED geeft het type van geweld, de actoren van geweld, een beschrijving van de incidenten, de locatie en het aantal dodelijke slachtoffers weer.² ACLED wijst erop dat de verzamelde gegevens in zekere mate de prioriteiten van de verslaggeving door media en organisaties weerspiegelen en dat een

¹ ACLED, 13/02/2019, [url](#)

² ACLED, 14/03/2019, [url](#)

onderschatting van het geweld zodoende mogelijk is.³ In zijn Codebook licht ACLED de toegepaste methodologie voor de invoering en voortdurende controle van de data uitgebreid toe.⁴

Volgens OCHA is de humanitaire toegang tot de conflictgebieden in Soedan reeds verschillende jaren onregelmatig of onbestaande. De beperkte toegang tot conflictgebieden voor pers, activisten en hulpverleners bemoeilijkt het vergaren van actuele, geverifieerde en volledige informatie uit conflictgebieden te verkrijgen. Dit moet in rekening genomen worden bij het lezen van dit rapport.

Cedoca volgt de veiligheidsomstandigheden in Darfoer voortdurend op. Als er zich fundamentele wijzigingen of ontwikkelingen zouden voordoen die de situatie ter plaatse aanzienlijk veranderen, dan zal Cedoca deze COI Focus zo snel mogelijk bijwerken.

³ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

⁴ ACLED, 14/03/2019, [url](#)

1. Korte geschiedenis

1.1. Geografische situatie en bevolking

Darfoer, ongeveer zo groot als Frankrijk, is opgesplitst in vijf staten: Centraal-Darfoer (Zalengei), Oost-Darfoer (Ed Daein), Noord-Darfoer (El Fasher), Zuid-Darfoer (Nyala) en West-Darfoer (El Geneina).⁵ OCHA maakte in 2012 gedetailleerde administratieve kaarten van Darfoer en de vijf deelstaten van Darfoer.⁶

Map of Darfur⁷

⁵ International Donor Conference for Reconstruction and Development in Darfur, 2013, [url](#)

⁶ OCHA, 09/2012, [url](#)

⁷ HRW, 09/09/2015, [url](#)

Algemeen gesteld streven de verschillende rebellengroepen een eengemaakt Darfoer na dat fungeert als een enkele deelstaat. Darfoer is in 1994 in drie regio's verdeeld: in een noordelijke, zuidelijke en westelijke provincie. Er wordt algemeen aangenomen dat deze beslissing genomen is door de overheid om het gebied te verzwakken.⁸ In maart 2011 kondigt de regering aan het gebied nog verder op te delen en twee bijkomende deelstaten op te richten, namelijk Centraal-Darfoer en Oost-Darfoer.⁹ In april 2016 wordt de verdeling van Darfoer in een referendum bevestigd. Dit referendum was voorzien in het Doha Document for Peace in Darfur (DDPD). De overgrote meerderheid van de kiezers, 97,2%, stemmen voor het behoud van de vijf deelstaten. De rebellen roepen op om het referendum te boycotten en beschuldigen de regering van fraude.¹⁰

Volgens de International Donor Conference for Reconstruction and Development in Darfur woonden er in 2013 ongeveer 7,5 miljoen mensen in Darfoer.¹¹ Arabische en niet-Arabische stammen leven er naast elkaar. De belangrijkste Arabische stammen zijn de Rizeigat, Maaliya, Salamat, Beni Hussein, Habania, Zeiyadiya, Beni Helba, Ateefat, Humur, Khuzam, Khawabeer, Beni Jarar, Mahameed, Djawama, Taaysha en Misseriya.¹²

De Fur zijn de grootste niet-Arabische groep, gevolgd door de Masalit. De Zaghawa zijn een niet-Arabische stam die deels nomadisch is. Andere belangrijke niet-Arabische stammen zijn de Meidob, Dajo, Berti, Kanein, Mima, Bargo, Barno, Gimir, Tama, Mararit, Fellata, Jebel, Sambat en Tunjur.¹³

Alle stammen in Darfoer zijn moslim en bijna iedereen spreekt (ook) Arabisch. Er zijn geen duidelijke fysieke verschillen tussen de stammen en er bestaan heel wat gemengde huwelijken, schrijft het UK Home Office.¹⁴

Volgens het Nederlandse Algemeen ambtsbericht van 2017 zijn er in Darfoer van oudsher tegenstellingen tussen Arabische en niet-Arabische etnische groeperingen, maar is het niet altijd gemakkelijk om een duidelijk etnisch onderscheid te maken. De traditionele tribale conflicten draaien rond de strijd tussen (vaak niet-Arabische) sedentaire boeren en (vaak Arabische) nomadische herders en veehouders over land, water, weidegrond en natuurlijke hulpbronnen. Maar de voorbije jaren wordt er ook gevochten om olie en goud en vinden de meeste tribale conflicten plaats tussen Arabische stammen onderling, bijvoorbeeld tussen Rizeigat en Maaliya in Oost-Darfoer en tussen Rizeigat en Beni Hussein.¹⁵

De tribale leiders spelen traditioneel een belangrijke rol in het oplossen van conflicten tussen verschillende stammen. Het belang van deze tribale raden is sterk afgenomen na de aanvang van het conflict in 2003, mede als gevolg van de vooringenomen politiek van de regering van al-Bashir tegenover de verschillende stammen in Darfoer. De partijdigheid van de regering heeft de goede werking van de inheemse administratie van Darfoer verstoord en gezorgd voor een gebrek aan vertrouwen bij de lokale bevolking, schrijft Johan Brosché, onderzoeker aan de Universiteit van Uppsala.¹⁶

⁸ Flint J., De Waal A., 2005, p. 21.

⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, [url](#)

¹⁰ UNSC, 01/07/2016, p. 5, [url](#); ISS, 24/04/2017, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, p. 16, [url](#); USDOS, 03/03/2017, [url](#); ICG, *Crisiswatch. Sudan April 2016*, s.d., [url](#)

¹¹ International Donor Conference for Reconstruction and Development in Darfur, 2013, [url](#)

¹² UK Home Office, 08/2017, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, [url](#)

¹³ UK Home Office, 09/2018, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, [url](#)

¹⁴ UK Home Office, 08/2017, p. 12, [url](#)

¹⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, pp. 16, 27, [url](#)

¹⁶ Brosché J., 2014, [url](#)

1.2. Oorzaken en verloop van het conflict

Het conflict in Darfoer kan teruggevoerd worden tot de jaren 1950 en 1960, toen Darfoeri's de marginalisatie van de regio door de regering in Khartoem beginnen aan te klagen. Spanningen in Darfoer nemen toe door droogte en de daaropvolgende honger in de jaren 80. Mede door de droogte vinden steeds meer conflicten over landrechten en toegang tot water tussen lokale boerengemeenschappen en nomaden plaats. Bovendien trekt het opkomende Arabische suprematiedenken bij nomadische groepen een scherpe etnische grens tussen Arabische en Afrikaanse groepen.¹⁷

In 1989 grijpt generaal Omar al-Bashir de macht in Soedan door middel van een militaire coup met als regerende partij het Nationaal Islamitisch Front (NIF). Het NIF voedt de interne spanning in de regio Darfoer en de strijd om de politieke controle over het gebied. Bovendien brengt het NIF, dat eind jaren 90 wordt omgedoopt tot het Nationaal Congres (NCP), veel wapens in omloop in Darfoer. De conflicten tussen de Afrikaanse landbouwers en de Arabische bevolkingsgroepen nemen toe.¹⁸

In 2003 revolteren twee rebellengroepen, de Justice and Equality Movement (JEM) en het Sudan Liberation Army/Movement (SLA-M), tegen de centrale regering in Khartoem.¹⁹ De meeste rebellen worden gerekruteerd uit de lokale niet-Arabische gemeenschappen met name de Fur, Zaghawa en Masalit.²⁰ Ze komen voornamelijk in opstand tegen de marginalisering van de regio en het falen van de centrale regering om de sedentaire bevolking te beschermen tegen de aanvallen van de nomaden. De Soedanese regering beantwoordt de revolte met het inzetten van Arabische milities gekend onder de naam Janjaweed ("duivels te paard"). Soedanese troepen en Janjaweed vallen honderden dorpen aan in de regio. Meer dan 400 dorpen worden vernield en miljoenen burgers zien zich genoodzaakt te vluchten voor het geweld. Het geweld in Darfoer heeft al meer dan 400.000 levens gekost en meer dan 2.500.000 mensen zijn ontheemd. De Soedanese regering trekt dit aantal in twijfel en ontkent iedere connectie met de Janjaweed.²¹

Een eerste belangrijke stap naar stabiliteit en vrede in de regio is het Darfoer-Vredesakkoord dat in 2006 ondertekend wordt tussen Khartoem en een SLA-fractie onder leiding van Minni Arkou Minnawi (SLA-MM). De JEM en de SLA-fractie van Abdelwahid Muhamed El Nur (SLA-AW) weigeren dit vredesakkoord te ondertekenen. Onvrede over het akkoord creëert een nieuwe gewelddadige dynamiek in het conflict. Wat voorheen voornamelijk een gewapende strijd was tussen de regeringstroepen en de rebellen, breidt zich nu uit naar een strijd tussen de verschillende rebellengroepen onderling.²² Ook de misnoegde Arabische milities bevechten elkaar onderling en keren zich soms tegen de regeringstroepen.²³ Het interetnisch geweld in de regio Darfoer zorgt voor een verdere achteruitgang van de veiligheidssituatie.²⁴

Ondanks de aanwezigheid van de African Union Mission to Sudan (AMIS) in 2003 en de eind 2007 opgerichte en uitgebreidere United Nations /African Union Hybrid Operation in Darfur (UNAMID) blijft het geweld in de regio voortduren.²⁵

¹⁷ Heidelberg Institute for International Conflict Research, 2019, p. 94, [url](#)

¹⁸ UHRC, s.d., [url](#)

¹⁹ UHRC, s.d., [url](#)

²⁰ ICG, 22/04/2015, [url](#)

²¹ UHRC, s.d., [url](#)

²² UHRC, s.d., [url](#)

²³ Small Arms Survey (Flint J.), 10/2010, [url](#); ICG, 22/04/2015, [url](#)

²⁴ Small Arms Survey, 09/2014, [url](#)

²⁵ ICG, 22/04/2015, [url](#)

De koepelorganisatie Liberation and Justice Movement (LJM), die een aantal kleinere rebellenorganisaties groepeerde, tekent in 2011 samen met de Soedanese regering het Doha Document for Peace in Darfur (DDPD) dat later in de grondwet wordt opgenomen.²⁶ De overeenkomst wordt grotendeels niet geïmplementeerd.²⁷ De door de regering en donorlanden beloofde fondsen blijven uit. Hierdoor zijn de activiteiten van de Darfur Regional Authorities (DRA), al in 2011 opgericht als de verantwoordelijke autoriteit voor de implementatie van het DDPD, beperkt.²⁸ Ondanks het aandringen van de bemiddelaars op een blijvende onderhandeling met de rebellen die het DDPD niet hebben ondertekend, is de regering van Khartoem van mening dat over de bepalingen van het DDPD niet meer onderhandeld kan worden.²⁹ De LJM valt snel na de ondertekening van het DDPD uiteen in verscheidene fracties.³⁰ De andere, grote rebellengroepen verwerpen het DDPD en creëren in november 2011 het Sudan Revolutionary Front (SRF), een losse coalitie van het SLA-MM, het SLA-AW en de JEM-Jibril³¹ uit Darfoer, samen met de Sudan People's Liberation Movement-North (SPLM-N) uit Zuid-Kordofan en Blauwe Nijl en een deel van de politieke oppositie.³²

Vanaf 2014 neemt het geweld toe in Darfoer, Zuid-Kordofan en de Blauwe Nijl door wat de Soedanese regering het Decisive Summer-offensief noemt. De Rapid Support Forces (RSF), die sinds 2014 het gros van de militaire operaties aan regeringszijde in Darfoer uitvoeren, leiden deze offensieven.³³ Hoewel deze gericht zijn tegen de rebellen bericht HRW dat de RSF herhaaldelijk dorpen aanvallen, huizen platbranden en plunderen en dorpelingen slaan, verkrachten en executeren. De RSF kunnen hierbij rekenen op steun van de Soedanese strijdkrachten (Sudanese Armed Forces, SAF) en andere regeringsgezinde milities.³⁴

Kort voor en na de aankomst van de RSF in Zuid-Darfoer in februari 2014 ontvluchten de strijders van het SLA-MM hun basissen in de regio. Eind 2014 controleren de Soedanese strijdkrachten, gesteund door de RSF en regeringsgezinde milities, grote delen van het grondgebied in Darfoer.³⁵ De JEM lijdt zware verliezen tijdens de slag bij Nihara in de staat Zuid-Darfoer in april 2015, waardoor de regering aankondigt dat zij de groep heeft verslagen. De JEM trekt zich daarna terug in Zuid-Soedan waar het zich aan de zijde van het Sudan People's Liberation Army (SPLA) in het conflict mengt. In mei 2015 lijdt ook het SLA-MM zware verliezen in Noord-Darfoer. Sindsdien opereert het SLA-MM vooral in Libië.³⁶

In juni 2015 wordt Omar al-Bashir voor de derde keer in zijn functie als president verkozen.³⁷

²⁶ UNAMID, s.d., [url](#)

²⁷ ICG, 22/04/2015, [url](#)

²⁸ Small Arms Survey, 09/2014, [url](#)

²⁹ ICG, 22/04/2015, [url](#)

³⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, p. 16, [url](#); Sudan Tribune, s.d., [url](#)

³¹ Nadat Khalil Ibrahim, leider van de JEM, omkomt bij een luchtaanval in december 2011, wordt zijn broer Jibril Ibrahim tot opvolger verkozen in januari 2012. Dit wakkert de spanningen binnen het JEM aan. Commandant Bakheit Abdallah Abdel Karim richt een splintergroepering op in september 2012 onder de leiding van Mohamed Bashar. In september 2012, verklaart Dabajo dat hij wil meewerken aan de vredesgesprekken. Het JEM-Bashar ondertekent het DDPD in april 2013. De rest van het JEM is vanaf dan gekend als JEM-Jibril: HSBA, 08/2013, [url](#)

³² HSBA, 04/06/2014, [url](#); HSBA, 08/10/2012, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, p. 25, [url](#); ICG, 22/04/2015, [url](#)

³³ ICG, 22/04/2015, [url](#)

³⁴ HRW, 09/2018, [url](#)

³⁵ UNSC, 03/2017, [url](#)

³⁶ UNSC, 01/2017, [url](#)

³⁷ ICG, *Crisiswatch. Sudan June 2015*, s.d., [url](#); The Guardian, 27/04/2015, [url](#)

Een derde offensief, in de tweede helft van 2015 en in 2016, is gericht tegen het SLA-AW in haar laatste bolwerk, de regio van Jebel Marra.³⁸ Dit offensief zorgt voor nieuwe groepen ontheemden.³⁹

In april 2016 kondigt de regering aan dat de opstandelingen verslagen zijn.⁴⁰ Sindsdien volgen verklaringen over wapenstilstanden van de regering en van diverse rebellenbewegingen elkaar op.⁴¹

2. Huidige toestand van het conflict

2.1. Gewapend conflict

De VN-Veiligheidsraad zegt dat de gewapende confrontaties tussen de regeringstroepen en de rebellen fel zijn afgenomen sinds het midden van 2016. Het conflict beperkt zich geografisch tot het gebied rond Jebel Marra, in het centrum van Darfoer, waar het SLA-AW aanwezig is.⁴² Vanaf september 2016 zijn er geen militaire confrontaties meer tussen de regeringstroepen en het SLA-AW. De terugkerende gevechten tijdens het droge seizoen van eind december tot april blijven in 2017 uit.⁴³ De regering handhaaft de militaire machtspositie die ze bereikt heeft door de eerdere militaire campagnes in Darfoer, en sluit verschillende vredesakkoorden met afgescheiden fracties.⁴⁴ Ondertussen start de regering ook een ontwapeningscampagne in Darfoer (zie infra).⁴⁵

De veiligheidssituatie in Darfoer blijft evenwel onstabiel omdat er naast het leger, de paramilitaire groepen en de rebellengroepen ook gewapende milities, "gewone" criminelen en bendes aanwezig zijn.⁴⁶ Ze houden zich bezig met het uitbaten van illegale controleposten, ontvoeringen, aanranding, plunderingen, mensensmokkel, carjacking en gevechten om de goudmijnen in het Jebel Marra-gebergte. Dit doen ze in een klimaat van algemene straffeloosheid.⁴⁷ Daarnaast raken Arabische stammen onderling geregeld slaags in conflicten over grond en vee.⁴⁸

In 2018 hervatten de schermutselingen tussen het SLA-AW en de veiligheidstroepen in verschillende gebieden van Zuidoost-, West- en Noord-Jebel Marra. Het SLA-AW, dat bergachtige en afgelegen gebieden beheert die moeilijk toegankelijk zijn voor de regeringstroepen, legt zich toe op guerrilla aanvallen en hinderlagen op konvoien en basissen van veiligheidstroepen. De regering van haar kant lanceert vanaf maart 2018 verschillende militaire operaties om de groep te verjagen uit haar laatste bolwerk in Oost-Jebel Marra, met behulp van een combinatie van Soedanese strijdkrachten (SAF), RSF en lokale Arabische milities.⁴⁹

Volgens HRW en ACJPS vallen het regeringsleger en de RSF in maart en april 2018 tientallen dorpen in Jebel Marra aan, met verschillende burgerdoden en duizenden ontheemden als gevolg. HRW voegt toe dat internationale actoren de volledige omvang van het dodentol en de vernieling niet kunnen inschatten omdat ze grotendeels afwezig zijn in de regio.⁵⁰ De confrontaties op verschillende plaatsen in Jebel Marra, in Golo (Centraal-Darfoer) en in Deribat (Zuid-Darfoer) gaan door tot het einde van

³⁸ UNSC, 03/2017, [url](#)

³⁹ OCHA, 06/2016, [url](#)

⁴⁰ USDOS, 03/03/2017, [url](#); ISS, 24/04/2017, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, p. 26, [url](#)

⁴¹ USDOS, 03/03/2017, [url](#); AI, 22/02/2018, [url](#)

⁴² UNSC, 01/2017, [url](#); UNSC, 02/2018, [url](#); UNSC, 14/01/2019, [url](#)

⁴³ UNSC, 05/2017, [url](#)

⁴⁴ UNSC, 03/2017, [url](#)

⁴⁵ UNSC, 02/2018, [url](#)

⁴⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, [url](#)

⁴⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, [url](#)

⁴⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, [url](#); ISS, 24/04/2017, [url](#); UK Home Office, 08/2017, [url](#)

⁴⁹ Heidelberg Institute for International Conflict Research, 2019, [url](#); UNSC, 14/01/2019, [url](#)

⁵⁰ ACJPS, 04/2018, [url](#); HRW, 05/2018, [url](#); HRW (Henry J.), 10/05/2018, [url](#)

2018. De VN-Veiligheidsraad geeft aan dat de RSF niet enkel de rebellen aanvallen, maar ook doelbewust burgers en dorpen aanvallen, plunderen en platbranden om de steun aan de rebellen de kop in te drukken.⁵¹

De verschillende partijen in het conflict worden het ook in de loop van 2018 niet eens over een permanent staakt-het-vuren, maar verlengen geregeld hun eenzijdige en tijdelijke wapenstilstanden. President Omar al-Bashir kondigt op 28 januari 2019 een onbeperkte stopzetting van de vijandelijkheden in alle oorlogsgebieden af tot "vrede bereikt is".⁵² Ook de JEM, het SLA-MM en het SLA-TC verlengen de unilaterale stopzetting van de vijandelijkheden meerdere keren, de laatste keer tot mei 2019.⁵³ Na zware regenval en aardverschuivingen in de regio Jebel Marra in september 2018 kondigt ook het SLA-AW een drie maanden durende eenzijdige stopzetting van de vijandelijkheden af tot 18 december 2018, waardoor humanitaire hulp toegang heeft tot getroffen gebieden.⁵⁴

In het laatste rapport over de werking van UNAMID voor de periode van 4 januari tot 3 april 2019, stelt de VN-Veiligheidsraad dat het aantal gewapende treffens tussen de Soedanese strijdkrachten en het SLA-AW zijn toegenomen in vergelijking met de vorige verslagperiode van 4 oktober 2018 tot 3 januari 2019. De aanvallen van het omsingelde SLA-AW blijven kleinschalig.⁵⁵

2.2. Ontwapeningscampagne

De wijze waarop de Soedanese regering jarenlang strijders van rivaliserende groepen rekruteerde en bewapende om de opstanden in perifere gebieden zoals Darfoer het hoofd te bieden, heeft een situatie gecreëerd waarin Darfoer de facto gemilitariseerd is en waarin duizenden (illegale) wapens circuleren in het gebied. Dit beweegt de president ertoe om in 2017 per presidentieel decreet de High Commission for the Collection of Weapons in the States of Darfur and Kordofan op te richten. Het decreet schrijft voor dat burgers hun illegale wapens, munitie en ongeregistreerde voertuigen aan de veiligheidsdiensten dienen te geven.⁵⁶

De eerste fase van het programma richt zich op vrijwillige ontwapening, maar wordt niet breed gedragen in Darfoer en lijdt tot verschillende, soms tegenvallende resultaten in de vijf staten. Sommige tribale ouderen zien de ontwapeningscampagne als een poging om hen te verzwakken, sommigen hopen op compensaties voor hun wapens en anderen weigeren simpelweg mee te werken.⁵⁷

In juni 2017 breidt een nieuw presidentieel decreet de commissie bevoegd voor de wapeninzameling uit met topcommandanten van het Soedanese leger, de inlichtingendienst (National Intelligence and Security Service, NISS), de nationale politie en de RSF. De commissie is bevoegd iedereen te ontwapenen die ze tegenkomen.⁵⁸ Het decreet luidt de tweede fase van het ontwapeningsprogramma in: het verzamelen van wapens onder dwang.⁵⁹

De aankondiging van de tweede fase zorgt voor een confrontatie tussen enerzijds Musa Hilal en zijn aanhangers binnen de Border Guard Forces (BGF) - die onder het bevel van de regering staan maar in werkelijkheid loyaal zijn aan hun commandant Hilal - en anderzijds de RSF van Mohamed Hamadan Dagolo alias Hemeti.⁶⁰ De BGF in Darfoer weigeren mee te werken aan de ontwapeningscampagne en

⁵¹ UNSC, 10/2018, [url](#); UNSC, 14/01/2019, [url](#)

⁵² Sudan Tribune, 29/01/2019, [url](#)

⁵³ Dabanga, 02/2019, [url](#)

⁵⁴ Heidelberg Institute for International Conflict Research, 2019, [url](#)

⁵⁵ UNSC, 10/04/2019, [url](#)

⁵⁶ Enough Project (Baldo S.), 11/2017, [url](#)

⁵⁷ UNSC, 12/2017, [url](#)

⁵⁸ Enough Project (Baldo S.), 11/2017, [url](#)

⁵⁹ UNSC, 12/2017, [url](#)

⁶⁰ Enough Project (Baldo S.), 11/2017, [url](#)

wijzen ook de eis van de regering af om samen te smelten met de RSF. Hilal kondigt aan geweld te gebruiken tegen de regering als ze proberen zijn militias onder dwang te ontwapenen.⁶¹ In oktober 2017 worden ongeveer 10.000 RSF-manshappen, afkomstig van Zuid- en Noord-Kordofan, ingezet in Al-Fashir, de hoofdstad van de staat Noord-Darfoer.⁶² Dit versterkt de controle van de RSF over de veiligheidssituatie in Darfoer, stelt de VN, en doet de macht van de tribale raden in Darfoer mogelijks verder afnemen.⁶³

De geraadpleegde bronnen twijfelen of deze ontwapeningscampagne de regio ten goede komt. Het Panel of experts on the Sudan stelt eind 2017 dat er tussen maart en november van dat jaar verschillende gewapende confrontaties plaatsvinden tussen regeringstroepen en gewapende groepen als gevolg van de poging om lokale gemeenschappen te ontwapenen.⁶⁴ Small Arms Survey schrijft dat de ontwapeningscampagne mogelijks een middel is om operaties uit te voeren tegen de rebellen zonder de afgekondigde staakt-het-vurens te verbreken.⁶⁵ Ook USDOS werpt op dat de nationale ontwapeningscampagne vooral gericht is tegen bepaalde bevolkingsgroepen (zonder deze groepen verder te specificeren), terwijl andere Arabische groepen worden vrijgesteld. USDOS wijst er verder op dat de noodtoestand die werd uitgeroepen in Darfoer de ontwapeningsoperatie faciliteert aangezien individuen gearresteerd en vastgehouden mogen worden zonder proces.⁶⁶ Volgens ACJPS vormen vooral burgers het doelwit van de campagne, terwijl gewapende groepen en militias hun wapens konden houden.⁶⁷ De onafhankelijke VN-expert voor Soedan geeft aan dat de voortdurende aanwezigheid van gewapende groepen een bedreiging vormt voor het levensonderhoud en de veiligheid van ontheemden, waarvan velen de voorkeur geven aan een verblijf in de IDP-kampen.⁶⁸

In het kader van de ontwapeningscampagne worden borden opgetrokken doorheen Darfoer om de bevolking te informeren. Ook de media geeft regelmatig boodschappen over de wetswijzigingen. Speciale rechtbanken moeten toezien op het bezit van illegale wapens en voertuigen.⁶⁹

Road sign in El Fasher announcing a ban on certain vehicles and light weapons⁷⁰

⁶¹ Sudan Tribune, 11/2017, [url](#)

⁶² Enough Project (Baldo S.), 11/2017, [url](#)

⁶³ Brosché J., 2014, [url](#); UNSC, 27/12/2017, [url](#)

⁶⁴ ACJPS, 11/2018, p. 19, [url](#)

⁶⁵ Small Arms Survey, 05/2018, [url](#)

⁶⁶ USDOS, 2018, [url](#)

⁶⁷ ACJPS, 11/2018, p. 19, [url](#)

⁶⁸ UNHR, 08/2018, [url](#)

⁶⁹ UNSC, 12/2017, [url](#)

⁷⁰ UNSC, 12/2017, [url](#)

Met het uitroepen van de noodtoestand op 22 februari 2019 (zie infra) lijkt ook de ontwapeningscampagne nieuw leven te zijn ingeblazen. Radio Dabanga bericht dat het verzamelen van wapens zonder licentie deel uitmaakt van de afgeroepen nationale noodtoestand.⁷¹

2.3. Het vredesproces: het DDPD, de nationale dialoog en het *roadmap*-akkoord

Ondanks het tekenen van het Doha Document for Peace in Darfur (DDPD) in juli 2011, blijft een inclusief vredesakkoord voor Darfoer uit. Van een politieke oplossing is voorlopig geen sprake en er is weinig vooruitgang in het vredesproces.

In een poging om deze impasse te doorbreken, stelt Thabo Mbeki, voorzitter van het High-Level Implementation Panel (AUHIP) van de Afrikaanse Unie, een *roadmap*-akkoord of stappenplan voor aan alle partijen.⁷² Op 21 maart 2016 ondertekenen de Soedanese overheid en AUHIP het *roadmap*-akkoord.⁷³ Het SPLA-N, de JEM, het SLA-MM en de Nationale Umma Partij (NUP) tekenen op 8 augustus 2016. Zoals voorzien in het stappenplan starten gesprekken tussen het SPLA-N en de overheid over de Two Areas, en tussen de JEM en het SLA-MM en de regering over Darfoer.⁷⁴ De gesprekken tussen het SPLA-N en de regering lopen binnen enkele dagen spaak. Daarop beschuldigen de JEM en het SLA-MM de regering ervan geen enkele toegeving te willen doen. De onderhandelingen lopen vast.⁷⁵

De nationale dialoog die in 2014 gelanceerd wordt door president al-Bashir komt op 10 oktober 2016 tot een einde met de Conferentie voor Nationale Dialoog. Het slotdocument blijft vaag en vrijblijvend over de beoogde nieuwe grondwet, politieke rechten en de rol van de veiligheidsdiensten. Bovendien ondermijnt de weigering van de Sudan Call-coalitie⁷⁶ om zich bij het proces aan te sluiten de nationale dialoog. De JEM, het SLA-MM, de SPLA-N en de NUP verwerpen het proces dat volgens hen niet het inclusieve karakter heeft waarover overeenstemming was bereikt in het *roadmap*-akkoord.⁷⁷

Op 13 juni 2016 kondigt de Soedanese regering de ontbinding van de Darfur Regional Authority aan zoals voorzien in het DDPD. De regering herhaalt tijdens deze verklaring dat de commissies en de fondsen, opgericht naar aanleiding van het Doha-vredesakkoord, verder zullen blijven bestaan onder de autoriteit van de regering.⁷⁸

Sinds 2016 hebben zowel Khartoem als de gewapende groepen verschillende unilaterale staakt-het-vurens afgeroepen en verlengd, en hebben beide kanten elkaar ervan beschuldigd deze bestanden niet te respecteren.⁷⁹

Thabo Mbeki nodigt de Soedanese oppositie uit in Addis Abbeba in januari 2018 om een vervolg op de *roadmap*-overeenkomst van 2016 te bespreken. De Sudan Call-coalitie wijst de uitnodiging af.⁸⁰

⁷¹ Dabanga, 22/03/2019, [url](#)

⁷² UNSC, 01/2017, [url](#)

⁷³ Dabanga, 10/12/2018, [url](#)

⁷⁴ AU via Reliefweb, 15/08/2016, [url](#)

⁷⁵ ICG, *Crisiswatch. Sudan June 2016*, s.d., [url](#)

⁷⁶ De Sudan Call-coalitie bestaat uit de NUP, de JEM, het SLA-MM en het SPLM.

⁷⁷ UNSC, 01/2017, [url](#)

⁷⁸ UNSC, 01/07/2016, p. 5, [url](#)

⁷⁹ Dabanga, 05/2017, [url](#); Dabanga, 06/2018, [url](#); Dabanga, 07/12/2018, [url](#)

⁸⁰ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

In april 2018 kondigt president al-Bashir het begin aan van de tweede fase van de Nationale Dialoog, die zou moeten leiden tot een nieuwe Soedanese grondwet. De gewapende groeperingen weigeren deel te nemen en verwijzen naar de *roadmap*-overeenkomst als basis voor verdere gesprekken.⁸¹

In diezelfde maand nemen het SLA-MM, de JEM en de regering deel aan informele besprekingen binnen het kader van het DDPD in Berlijn. De gesprekken mislukken.⁸² Op 6 december 2018 tekenen de JEM, het SLA-MM en de regering dan toch een vooronderhandelingsakkoord dat als basis moet dienen voor verdere onderhandelingen. Het SLA-AW blijft ondertussen elke vorm van vredesonderhandeling met de regering weigeren.⁸³

De verdere gesprekken over dit voorakkoord, voorzien voor januari 2019, komen er niet omdat de JEM en het SLA-MM weigeren om verder te onderhandelen uit protest tegen het doden en vasthouden van vreedzame demonstranten na de protestmarsen in Khartoem en andere steden in Soedan vanaf midden december 2018.⁸⁴

Medio maart 2019 kondigen de verschillende groepen binnen de Sudan Call-alliantie aan dat ze zich terugtrekken uit de *roadmap*-overeenkomst. De gewapende groepen in Darfoer trekken zich tevens terug uit het voorakkoord dat ze in december 2018 tekenden binnen het raamwerk van het DDPD.⁸⁵

2.4. Nationale en internationale politieke ontwikkelingen

2.4.1. De geleidelijke terugtrekking van UNAMID

De regering van Soedan, die de situatie in Darfoer als stabiel bestempelt, pleit sinds eind 2014 voor de terugtrekking van UNAMID.⁸⁶

Een driedelige werkgroep, bestaande uit de Soedanese regering, de Afrikaanse Unie (AU) en de Verenigde Naties (VN), wordt in februari 2015 opgezet om de exit strategie voor UNAMID te bepalen.⁸⁷

In juni 2017 kondigt UNAMID de geleidelijke gefaseerde terugtrekking uit 11 locaties in de regio Darfoer aan.⁸⁸ In 2018 vermindert het militaire en politiepersoneel van UNAMID met meer dan de helft. Een aantal regio's onder controle van UNAMID worden overgeheveld naar de lokale overheden van Darfoer. Hierdoor is UNAMID grotendeels afwezig in de regio rond Jebel Marra, wat het monitoren van de veiligheidssituatie in die regio bemoeilijkt.⁸⁹ Uit de opeenvolgende rapporten van de VN over de werking van UNAMID blijkt bovendien dat administratieve obstakels zoals beperkte toegang tot regio's in Darfoer en een restrictief visabeleid van de Soedanese regering de opdracht van UNAMID in de regio verder hinderen.⁹⁰ De Soedanese regering zou het liefst hebben dat UNAMID vertrekt, zegt het Nederlandse Algemeen ambtsbericht uit 2017.⁹¹

In juni 2018 uit een groep Soedanese academici, mensenrechtenorganisaties en activisten hun bezorgdheid over de mogelijke gevolgen van een vermindering van het UNAMID-personeel in Darfoer. Met de neergang van de vredesmissies een stijging van geweld mogelijk, aangestuurd door groepen

⁸¹ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

⁸² UNSC, 10/01/2019, [url](#)

⁸³ Sudan Tribune, 12/2018, [url](#); Dabanga, 05/2017, [url](#); Dabanga, 06/2018, [url](#); Dabanga, 07/12/2018, [url](#)

⁸⁴ Dabanga, 07/12/2018, [url](#); Dabanga, 16/01/2019, [url](#); UNAMID, 12/2018, [url](#)

⁸⁵ Sudan Tribune, 21/03/2019, [url](#)

⁸⁶ ACJPS, 11/2018, p. 19, [url](#)

⁸⁷ Sudan Tribune, 09/2018, [url](#)

⁸⁸ ACJPS, 11/2018, p. 19, [url](#)

⁸⁹ Heidelberg Institute for International Conflict Research, 01/2019, [url](#)

⁹⁰ UNSC, 01/2017, [url](#); UNSC, 14/01/2019, [url](#)

⁹¹ UNAMID, 2018, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, p. 19, [url](#)

die strijden om dominantie in de regio, stellen ze. Ze verwijzen naar systematische aanvallen van milities op burgers, niet enkel in het gebied rond Jebel Marra maar in de volledige regio.⁹²

UNAMID is anno 2019 nog altijd ter plekke, moet burgers en internationale hulpverleners beschermen en het vredesproces bevorderen. In juli 2018 wordt het mandaat van UNAMID verlengd tot juni 2019. Het personeel van de missie wordt verder verminderd tot een troepenmacht van maximaal 4.050 man en een politiemacht van maximaal 2.500 personen.⁹³ Sudan Tribune bericht dat UNAMID zich tegen juni 2019 volledig zal terugtrekken uit de staten Oost, West- en Zuid-Darfoer.⁹⁴

De volledige terugtrekking van UNAMID tegen 30 juni 2020 ligt op schema, maar de drastische veranderingen in het politieke landschap in Soedan (zie infra) kunnen mogelijks een invloed hebben op de missie, stelt de speciale vertegenwoordiger in april 2019.⁹⁵

2.4.2. Algemene politieke en economische situatie

In oktober 2017 heffen de Verenigde Staten (VS) een reeks economische sancties op die het Soedan vanaf de jaren 1990 geleidelijk aan had opgelegd. De VS verwijzen voor deze beslissing onder meer naar de afname van offensieve militaire operaties van de Soedanese strijdkrachten en naar de opeenvolgende staakt-het-vurens in conflictgebieden.⁹⁶ Small Arms Survey wijst in dit opzicht op het rijzende belang van Soedan voor de EU en de VS in het tegenhouden van migranten en het verschaffen van goedkope troepen en luchtsteun in de oorlog in Jemen.⁹⁷ HRW meldt in december 2018 dat de VS ook de opheffing overweegt van de nog steeds van kracht zijnde sancties wegens steun aan terrorisme, wat onder andere lenen bij het IMF opnieuw mogelijk zou maken.⁹⁸

Ondanks het einde van een aantal sancties kampt Soedan met een ernstige economische crisis. Sinds 2015 zijn er regelmatig economische protesten en politieke arrestaties.⁹⁹ Na de devaluatie van de Soedanese pond in januari 2018 schiet de inflatie de hoogte in en verdubbelen de broodprijzen, wat opnieuw zorgt voor protesten met honderden arrestaties tot gevolg.¹⁰⁰ Een persoon sterft tijdens de protesten in januari in de stad El Geneina in Darfoer. Tientallen politieke activisten, verdedigers van mensenrechten en journalisten worden thuis of op kantoor gearresteerd door de NISS. Velen van hen worden pas vrijgelaten in april 2018.¹⁰¹

In september 2018 ontslaat al-Bashir zijn hele regering. De nieuwe regering moet vooral het hoofd bieden aan de economische crisis met het oog op de presidentsverkiezingen van 2020.¹⁰²

De spanningen nemen opnieuw toe op het einde van 2018. Vanaf 19 december 2018 vinden massale protesten over prijsstijgingen plaats over het hele land. De regeringstroepen trachten de protesten te onderdrukken door gewelddadig op te treden. Al Jazeera bericht eind december 2018 dat volgens schattingen van de regering ten minste 19 mensen, waaronder twee veiligheidsagenten, tijdens de eerste dagen van demonstraties om het leven gekomen zijn. Amnesty International schat het aantal doden na de eerste week van protesten op 37.¹⁰³ Na twee maanden waarin bijna dagelijks

⁹² IRRI, 06/2018, [url](#)

⁹³ UNSC, 07/2018, [url](#)

⁹⁴ Sudan Tribune, 30/03/2019, [url](#)

⁹⁵ UNSC, 17/04/2019, [url](#)

⁹⁶ ICG, 22/06/2017, [url](#); ICG (Taylor M.), 23/02/2018, [url](#); IRIN (Morland A.), 06/10/2017, [url](#)

⁹⁷ Small Arms Survey, 05/2018, [url](#)

⁹⁸ HRW (Henry J.), 07/11/2018, [url](#)

⁹⁹ ICG (Taylor M.), 30/11/2016, [url](#); Le Monde (Tilouine J.), 15/01/2018, [url](#)

¹⁰⁰ ICG (Taylor M.), 23/02/2018, [url](#); HRW, 29/01/2018, [url](#); AI, 15/02/2018, [url](#)

¹⁰¹ UNHR, 08/2018, [url](#)

¹⁰² Enough Project (Baldo S.), 11/2018, pp. 1-3, [url](#); UNSC, 10/04/2019, [url](#)

¹⁰³ IRIN (Rhodes T.), 10/2016, [url](#)

¹⁰³ Al Jazeera, 12/2018, [url](#)

protestmarsen plaatsvinden, kondigt al-Bashir op 22 februari 2019 de noodtoestand af voor één jaar. De president ontbindt de regering op het federale en provinciale niveau en benoemt veiligheidsofficieren als hoofd van alle 18 regionale staten van het land.¹⁰⁴ HRW bericht eind februari 2019 dat er reeds 51 doden gevallen zijn sinds de aanvang van de protesten midden december 2018.¹⁰⁵

In Darfoer vinden, in vergelijking met andere staten, minder protesten plaats. Een bron van ACJPS stelt dat dit te maken heeft met de noodtoestand die sinds juli 1989 van toepassing is in de regio, en die de autoriteiten in staat stelt arbitraire arrestaties uit te voeren en mensen tot zes maanden in eenzame opsluiting te plaatsen.¹⁰⁶ De VN-Veiligheidsraad maakt melding van protesten in Nyala (Zuid-Darfoer) op 13 januari 2019 en in el Geneina (West-Darfoer) en Ed Daein (Oost-Darfoer) op 17 januari 2019. De protesten in de hoofdstad hebben wel degelijk een effect op de regio. Het SLA-MM en JEM zien in januari 2019 immers af van de voorziene gesprekken met de regering en trekken zich terug uit het voorakkoord dat ze in december 2018 met de regering afsloten.¹⁰⁷ Eind maart 2019 doet de NISS een resem arrestaties in Darfoer, gericht op politieke en mensenrechtenactivisten voor hun (vermoedelijke) deelname aan de anti-regeringsprotesten.¹⁰⁸

Op 6 april 2019, de verjaardag van van de militaire staatsgreep van 1985 die president Jaafar Nimeiri omverwierp na massale protesten, vinden in heel Soedan demonstraties plaats. In het IDP-kamp in Zalingei valt één dode nadat veiligheidstroepen het vuur openen op de demonstranten.¹⁰⁹

Na de dagenlange *sit-in* voor het hoofdkwartier van het leger in Khartoem, duiken vanaf 9 april berichten op van een split binnen het Soedanese leger (SAF). Sommige soldaten scharen zich bij de demonstranten en raken slaags met de veiligheidstroepen van de NISS.¹¹⁰

In de ochtend van 11 april pleegt het leger onder leiding van de pas benoemde minister van Defensie Ahmed Awad Ibn Auf een coup. Er worden militaire voertuigen en troepen ingezet op verschillende locaties in de stad. In zijn toespraak stelt Ibn Auf dat het leger de afgezette president al-Bashir vasthoudt "in a secure place". Hij kondigt de vorming van een militaire overgangsraad aan die hij gedurende twee jaar zal leiden, waarna vrije en eerlijke verkiezingen zullen worden georganiseerd. Vervolgens stelt hij dat de grondwet van 2005 geannuleerd wordt, dat de regering en het parlement ontbonden worden, dat een noodtoestand wordt afgekondigd voor drie maanden en een avondklok voor één maand. Alle politieke gevangenen zullen worden vrijgelaten.¹¹¹ Op 12 april 2019, een dag na de militaire coup, treedt de controversiële Ibn Auf af als voorzitter van de militaire overgangsraad, onder druk van de betogers die op straat blijven ondanks de avondklok, en wordt generaal Abdel Fattah Abdelrahman Burhan aangesteld als nieuw hoofd.¹¹²

Radio France internationale (RFI) bericht dat de rebellen in Darfoer een week na de coup nog steeds weigeren te onderhandelen met de militairen.¹¹³ Volgens RFI is men in Darfoer in het algemeen sterk gekant tegen de militaire overgangsraad, in het bijzonder omdat zowel Abdel Fattah Abdelrahman Burhan, hoofd van de militaire raad, als Mohammed Hamdan Dagalo alias Hemeti, vertegenwoordiger van de raad, zware misdaden gepleegd hebben tijdens de oorlog in Darfoer.¹¹⁴ De gezamenlijke speciale vertegenwoordiger van de AU en de VN voor Darfoer stelt dat de politieke gebeurtenissen een

¹⁰⁴ Al Jazeera, 23/02/2019, [url](#)

¹⁰⁵ HRW, 01/02/2019, [url](#); HRW, 05/03/2019, [url](#)

¹⁰⁶ ACJPS, 05/04/2019, [url](#); UNSC, 10/04/2019, [url](#)

¹⁰⁷ UNSC, 10/04/2019, [url](#)

¹⁰⁸ ACJPS, 05/04/2019, [url](#)

¹⁰⁹ HRW, 09/04/2019, [url](#); AI, 09/04/2019, [url](#)

¹¹⁰ Al Jazeera, 09/04/2019, [url](#); BBC, 08/04/2019, [url](#)

¹¹¹ Al Jazeera, 12/04/2019, [url](#); BBC, 12/04/2019, [url](#)

¹¹² BBC, 13/04/2019, [url](#)

¹¹³ RFI, 18/04/2019, [url](#)

¹¹⁴ RFI, 16/04/2019, [url](#)

duidelijke impact hebben op Darfoer en verwijst naar geweld vanwege ontheemden en betogers tegen gebouwen gelinkt aan het vorige regime, zoals brandstichting op het terrein van de NISS en huizen van gemeenschapsleiders die samenwerkten met het vorige regime.¹¹⁵

Op 13 april 2019 komen dertien mensen om bij een gewapende aanval op betogers in een vluchtelingenkamp 17 kilometer van Nyala in Zuid-Darfoer.¹¹⁶ UNAMID veroordeelt de aanval in het Kalma-kamp en zet de eigen politiemacht in om de vijandige groepen uiteen te houden.¹¹⁷

Radio Dabanga bericht dat er gelijktijdig met de betogingen en de *sit-ins* in Khartoem, betogingen plaatsvinden rond militaire basissen in Bindisi en Mukjar in Centraal-Darfoer.¹¹⁸ Dagen later, op 22 april, schieten leden van de NISS met scherp op betogers en vallen zeker tien doden nabij een militair garnizoen in Kutum in Noord-Darfoer.¹¹⁹

De militaire raad belooft alle politieke gevangenen te bevrijden. Op 23 april herhaalde de Darfur Bar Association (DBA) zijn eis om alle politieke gevangenen die onder de noodtoestand in Darfoer zijn opgepakt vrij te laten.¹²⁰

Op donderdag 26 april 2019 vinden massale demonstraties plaats ter ondersteuning van de eisen van de betogers in Khartoem en de Declaration of Freedom and Change Forces¹²¹ in verschillende steden in Darfoer, waaronder El Fasher, Nyala, El Geneina en Zalingei.¹²²

¹¹⁵ UNSC, 17/04/2019, [url](#)

¹¹⁶ BBC, 15/04/2019, [url](#)

¹¹⁷ UNAMID, 04/2019, [url](#)

¹¹⁸ Dabanga, 16/04/2019, [url](#)

¹¹⁹ Dabanga, 22/04/2019, [url](#); Dabanga, 23/04/2019, [url](#)

¹²⁰ Dabanga, 23/04/2019, [url](#)

¹²¹ De Declaration of Freedom and Change vindt zijn oorsprong in januari 2019 wanneer vier allianties - de Sudan Call-alliantie, de National Consensus Forces, de Sudanese Professionals Association en de Gathering of Unionists in Opposition - zich scharen achter een gezamenlijke visie op democratische transitie, namelijk de Declaration of Freedom and Change : SPA, 01/2019, [url](#); Sudan Tribune, 12/03/2019, [url](#)

¹²² Dabanga, 26/04/2019, [url](#)

3. Strijdende partijen

3.1. Het Soedanese leger en de geallieerde strijdkrachten

3.1.1. Sudanese Armed Forces (SAF)

De Soedanese regering handelt in Darfoer voornamelijk via de Sudanese Armed Forces (SAF), de Soedanese luchtmacht en paramilitaire groepen, zoals de RSF.¹²³

Het expertenpanel van de VN haalt aan dat de regering in 2018 herhaaldelijk operaties uitvoert in Jebel Marra, waarbij de SAF, de RSF en hulpmilities betrokken zijn.¹²⁴

De SAF hebben verschillende basissen in Darfoer, zoals in Deribat ten oosten van Jebel Marra (Zuid-Darfoer) en in El Geneina (West-Darfoer).¹²⁵ Cedoca vond geen informatie over het aantal aanwezige manschappen van de SAF in Darfoer in de geraadpleegde bronnen. De Veiligheidsraad geeft aan dat de Soedanese strijdkrachten zich sinds de politieke onrusten midden december 2018 eerder concentreren op de stedelijke gebieden van Soedan om de protesten het hoofd te bieden.¹²⁶

3.1.2. Border Guards Forces (BGF)

De Border Intelligence Brigade, waarvan de leden algemeen gekend staan als de Border Guards Forces (BGF), maakt deel uit van de militaire veiligheidsdienst die gesponsord wordt door het leger en haar hoofdkwartier heeft in Khartoem. De BGF werd opgericht in 2003 met het doel een formele status te voorzien voor de verschillende Arabische milities in Darfoer. De verschillende irreguliere troepen worden via de Border Intelligence Brigade ingelijfd in de SAF. Deze troepen krijgen militaire kaarten en een salaris uitbetaald door het leger.¹²⁷

De leden van de BGF behoren vooral tot de Mahamid-tak van de Rizeigat-stam, waartoe ook voormalige Janjaweed-commandant Musa Hilal behoort.¹²⁸ HSBA vermeldt in een rapport uit 2010 dat de BGF in Noord-Darfoer geleid worden door Musa Hilal, in West-Darfoer onder het bevel staan van Idris Hassan en in Zuid-Darfoer geen eenduidige leider hebben, al wordt Hemeti gezien als de machtigste man in die regio. Bij gebrek aan officiële gegevens schat HSBA de omvang van de BGF in Darfoer op 11.000 strijders in oktober 2010. HSBA merkt daarbij op dat de milities die nog niet werden ingelijfd in de SAF, maar vaak samen met de BGF opereren, niet in dit aantal vervat zitten.¹²⁹

Na meningsverschillen tussen de regering en de bevelhebber van de BGF, Musa Hilal, creëerde de regering in 2013 de Rapid Support Forces (RSF) (zie infra).¹³⁰ Hilal was niet opgezet met de creatie van de RSF, die een promotie voor Hemeti inhield en mogelijk een aantasting was van zijn macht in de regio. Hij trok zich midden 2013 terug in Noord-Darfoer en veroverde er verschillende dorpen. In januari 2014 kondigt hij de vorming aan van een lokale administratie in Noord-Darfoer en doopt zijn politieke partij de Sudanese Revolutionary Awakening Council (SRAC).¹³¹

¹²³ Heidelberg Institute for International Conflict Research, 2019, p. 94, [url](#)

¹²⁴ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹²⁵ UNSC, 10/01/2019, [url](#); UNSC, 14/01/2019, [url](#)

¹²⁶ UNSC, 10/04/2019, [url](#)

¹²⁷ HSBA, 01/11/2010, [url](#)

¹²⁸ UNSC, 12/2017, [url](#)

¹²⁹ HSBA, 01/11/2010, [url](#)

¹³⁰ Enough Project (Baldo S.), 11/2017, [url](#)

¹³¹ Sudan Tribune, 11/2017, [url](#); Dabanga, 11/2018, [url](#)

Midden 2017 kondigt de regering het plan aan om de irreguliere troepen en burgers te ontwapenen en de BGF, ongedisciplineerd en met een onduidelijke status, te integreren in de RSF, waarbij de BGF onder controle van Hemeti zouden komen te staan.¹³² Hierop verzamelt Hilal duizenden trouwe strijders in Misteriha in Noord-Darfoer in augustus 2017. De RSF arresteren verschillende leden van de BGF in de loop van 2017.¹³³ In november van dat jaar wordt Hilal zelf gearresteerd in Misteriha, samen met veel van zijn manschappen op verdenking van samenzwering tegen de staat. Hierna trekken veel van zijn aanhangers naar Libië.¹³⁴

In februari 2018 zouden volgens Small Arms Survey gevechten hebben plaatsgevonden tussen de BGF en de RSF in Noord-Darfoer.¹³⁵ In november van dat jaar kondigen aanhangers van Hilal, die zichzelf identificeren als SRAC, militaire acties aan tegen de regering.¹³⁶ UNAMID vermeldt in haar rapport aan de Veiligheidsraad dat lokale bronnen eind 2018 melding maken van de betrokkenheid van voormalige BGF bij afpersing, pesterijen en intimidatie van boeren in Noord-Darfoer.¹³⁷ Een politieke wetenschapper die door het UK Home Office benaderd werd in het kader van een fact-findingmissie in 2018, geeft aan dat er ongeveer twintig milities van betekenis zijn in Darfoer, waarvan de RSF de grootste is, gevolgd door de Border Guards.¹³⁸ De blijvende aanwezigheid van de BGF of personen verbonden aan de BGF blijkt ook uit de verslaggeving van Radio Dabanga.¹³⁹

3.1.3. Rapid Support Forces (RSF)

De Rapid Support Forces (RSF)¹⁴⁰ worden gecreëerd in 2013 op het moment dat de regering het hoofd moet bieden aan verhoogde rebellenactiviteit in de staten Zuid-Kordofan en Blauwe Nijl. De manschappen van de RSF worden aanvankelijk ingezet in Zuid-Kordofan en arriveren op 19 februari 2014 in Darfoer.¹⁴¹ Het doel is de controle over de Arabische milities in Darfoer terug te winnen.¹⁴²

Sinds de creatie van de RSF in 2013 heeft de regering haar verzetsoperaties geleidelijk overgedragen van de SAF aan de paramilitaire RSF onder leiding van de voormalige Janjaweed-commandant Mohammed Hamdan Dagalo 'Hemeti'.¹⁴³ De RSF valt aanvankelijk onder het bevel van de NISS, tot de troepen in 2017 in het leger geïntegreerd worden.¹⁴⁴ Verschillende bronnen merken evenwel op dat de RSF enkel officieel onder de SAF valt, en in werkelijkheid semiautonom opereert onder het bevel van Hemeti die rechtstreeks rapporteert aan de president.¹⁴⁵

De leden van de RSF komen grotendeels uit paramilitaire organisaties, zoals de BGF, en milities, zoals de Janjaweed, en behoren voornamelijk tot Arabische stammen uit Darfoer.¹⁴⁶ Aanvankelijk bestonden de RSF bijna uitsluitend uit leden van de Mahariya-stam¹⁴⁷ van de Abbala Rizeigat, zoals Hemeti zelf. Om het Arabische en Darfoeri karakter van de troepenmacht te verminderen, breidde de rekrutering

¹³² UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹³³ Enough Project (Baldo S.), 11/2017, [url](#); ACJPS, 05/2018, [url](#)

¹³⁴ Small Arms Survey (Tubiana J., Gramizzi C.), 12/2018, [url](#); UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹³⁵ Small Arms Survey (Tubiana J., Gramizzi C.), 12/2018, [url](#)

¹³⁶ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹³⁷ UNAMID, 01/2019, [url](#)

¹³⁸ UK Home Office, 11/2018, [url](#)

¹³⁹ Dabanga, 23/04/2018, [url](#); Dabanga, 11/06/2018, [url](#)

¹⁴⁰ *al-Quwat al-Da'im al-Sari'* in het Arabisch.

¹⁴¹ HRW, 09/2015, [url](#)

¹⁴² Enough Project (Baldo S.), 11/2017, [url](#)

¹⁴³ Small Arms Survey, 05/2018, [url](#)

¹⁴⁴ HRW, 09/2015, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, [url](#); UK Home Office, 08/2017, [url](#);

Enough Project (Baldo S.), 11/2017, [url](#)

¹⁴⁵ USDOS, 2018, [url](#); Small Arms Survey, 05/2018, [url](#)

¹⁴⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, [url](#); Heidelberg Institute for International Conflict Research, 2019, p. 94, [url](#)

¹⁴⁷ Volgens Enough Project (Baldo S.) is de Mahariya-clan van de Rizeigat-groep de Mahamaeed-clan van Musa Hilal vijandelijk gezind.

uit naar niet-Arabische volkeren in en buiten Darfoer.¹⁴⁸ In oktober 2017 komt een contingent van 10.000 strijders van de RSF vanuit de naburige staten Zuid- en Noord-Kordofan aan in al-Fasher (Noord-Darfoer) in het kader van de ontwapeningscampagne.¹⁴⁹ Tribale ouderen van de Rizeigat vrezen dat dit de bestaande tribale mechanismen die er tot dan toe in geslaagd zijn de hoog oplopende spanningen tussen de RSF en de BGF te neutraliseren, teniet zal doen.¹⁵⁰ Er zouden verder ook etnische Nuba tot de rangen van de RSF behoren. Burgers beweren dat sommige strijders buitenlandse Arabische dialecten spreken en afkomstig zijn van Tsjaad of Niger.¹⁵¹

De RSF hebben een leidende rol gespeeld in de Decisive Summer-offensieven tussen 2014 en 2016 in Darfoer en de Two Areas en tijdens de verplichte ontwapeningscampagnes vanaf 2017 (zie supra). Daarnaast zijn ze volgens HRW verantwoordelijk voor een aantal wrede *counterinsurgency*-campagnes in Darfoer, waarbij burgers werden mishandeld en gedood en hun dorpen geplunderd en vervolgens platgebrand.¹⁵² Tenslotte hebben ze de taak de Soedanese buitengrenzen te bewaken om migratie, mensensmokkel, illegale handel en criminaliteit tegen te gaan. Zo bericht de voorzitter van de beoordelingscommissie van UNAMID in mei 2018 over een grote aanwezigheid van RSF in de regio Al-Malha (Noord-Darfoer) waar ze de grens met Tsjaad en Libië controleren en infiltratie van gewapende rebellenstroepen trachten te voorkomen.¹⁵³

Volgens het expertenpanel van de VN tellen de RSF-troepen in Darfoer eind 2017 30.000 tot 40.000 manschappen.¹⁵⁴ Volgens UNICEF is het hoofdkantoor van de RSF gelegen in Nyala in Zuid-Darfoer.¹⁵⁵ De RSF hebben verder onder meer basissen in Gobo ten zuiden van Kass (Zuid-Darfoer) en in Mellit (Noord-Darfoer).¹⁵⁶

3.1.4. Hulpmilities

Volgens VN-experten strijden er verschillende helpmilities aan de zijde van de regering in Darfoer. In Oost- en Zuidoost-Jebel Marra komen deze regeringsgezinde strijders voort uit de Sa'ada-stam, die sinds de jaren tachtig een conflictueuze relatie kent met de Fur-gemeenschap in het gebied. Leden van de Ruwas-stam uit het Limo-gebied zijn ook betrokken bij sommige gevechten. In het westen van Jebel Marra zijn veel militieleden afkomstig van de Nawaiba-stam, die een sterke aanwezigheid heeft tussen Thur en de stad Nertiti. Ook leden van de Jalul-clan van de Mahamid-stam maken deel uit van de milities.¹⁵⁷

De leden van lokale Arabische stammen worden op ad-hocbasis gemobiliseerd door de Soedanese veiligheidstroepen. De verhoudingen tussen de tribale milities en de veiligheidstroepen berusten vaak op familie- en stamverbanden. Leden van de RSF mobiliseren verwanten uit hun stammen wanneer er nood is aan extra ondersteuning. Lokale bronnen gecontacteerd door het VN-expertenpanel stellen dat meerdere leiders van de Sa'ada-stam zelf RSF-officieren zijn.¹⁵⁸

Daarnaast steunt de regering in de operaties tegen het SLA-AW tevens op groepen die vroeger tot het SLA-AW behoorden maar in de afgelopen jaren naar de regering zijn overgelopen en vervolgens in de

¹⁴⁸ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹⁴⁹ Enough Project (Baldo S.), 11/2017, [url](#)

¹⁵⁰ Voor meer informatie over spanningen tussen de RSF en de BGF, zie Enough Project (Baldo S.), 11/2017, [url](#)

¹⁵¹ HRW, 09/2015, [url](#)

¹⁵² ACJPS, 04/2018, [url](#); Dabanga, 29/01/2018, [url](#)

¹⁵³ UNSC, 06/2018, [url](#); UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹⁵⁴ UNSC, 12/2017, [url](#)

¹⁵⁵ UNICEF, 01/2018, [url](#)

¹⁵⁶ Dabanga, 03/04/2019, [url](#); UNSC, 04/2018, [url](#)

¹⁵⁷ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹⁵⁸ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

SAF geïntegreerd zijn, gezien deze groepen een uitstekende kennis hebben van de modus operandi van de beweging.¹⁵⁹

3.2. Rebellen groepen in Darfoer

3.2.1. Sudan Liberation Army-Abdul Wahid (SLA-AW)

In 2019 is het SLA-AW de enige gewapende groep met een significante militaire aanwezigheid in Darfoer. Het Sudan Liberation Army (SLA) werd opgericht in 2001, maar viel al snel uiteen in een Zaghawa-groep, het SLA-Minni Minawi (SLA-MM), en een Fur-groep, het SLA-Abdul Wahid Mohamed al Nur (SLA-AW). Later ontstaan nog meer, kleinere splintergroepen binnen het SLA-AW.¹⁶⁰

Het SLA-AW omvat begin 2019 tussen de 1.000 en 2.000 strijders, en controleert een gebied rond Jebel Marra dat reikt van Sortoni in Noord-Darfoer, over Golo in Centraal-Darfoer tot het gebied van Sharq Jebel Marra in Zuid-Darfoer.¹⁶¹

Het expertenpanel van de VN licht in hun rapport van januari 2019 uitgebreid de structuur, strategie en omvang van het SLA-AW toe. De militaire tak van het SLA-AW wordt aangevoerd door commandant Abdelgadir Abdelrahman Ibrahim alias Gaddura en bestaat uit verschillende departementen (opleiding, operaties, inlichtingen, levering, administratie). Gaddura wordt bijgestaan door verschillende civiele departementen belast met het beheer van de gebieden onder controle van de beweging. Mujeeb al-Rahman staat aan het hoofd van deze civiele component. De troepenmacht in Jebel Marra is georganiseerd in acht brigades, die zelf onder vier militaire afdelingen vallen.¹⁶²

Het SLA-AW kent het Jebel Marra-gebied goed en weet voordeel te halen uit het bergachtige terrein. Deze kennis is noodzakelijk gezien de beweging zware wapens en voertuigen mist. Strijders verplaatsen zich meestal te voet, te paard of te kameel. De afgelegen posities in Jebel Marra maken het moeilijk toegang te krijgen tot wapens en munitie, in het bijzonder door de strikte controle van de regeringstroepen over de weinige wegen die leiden naar Jebel Marra. Er zijn twee belangrijke manieren voor het SLA-AW om aan wapens en munitie te geraken: aanvallen op SAF-posities en -konvooien en de aankoop van wapens van Arabische stammen in Jebel Marra.¹⁶³

SLA-AW heeft een sterke aanwezigheid en geniet steun in de IDP-kampen in Darfoer, al is die steun volgens het expertenpanel van de VN tanende. De bewoners in de IDP-kampen betalen taksen aan het SLA-AW. Hiernaast neemt het SLA-AW ook een deel van de voedselsteun in beslag voor zijn strijders en legt de beweging taksen op in het gebied onder hun controle.¹⁶⁴ De toegenomen gewapende activiteit, de verminderde landbouwproductie en het verlies van controle over lokale markten zorgt voor een daling van binnenkomende heffingen en belastingen. Geconfronteerd met geld- en voedseltekort geeft het SLA-AW zich steeds vaker over aan het stelen van vee en kamelen van Arabische herders.¹⁶⁵

¹⁵⁹ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹⁶⁰ HSBA, 06/09/2011, [url](#); HSBA, 02/2011, [url](#); HSBA, 08/10/2012, [url](#)

¹⁶¹ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹⁶² Een uitgebreid overzicht van de verschillende commandanten en de structuur van het SLA-AW is te vinden in UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹⁶³ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹⁶⁴ De taksen die de bevolking moeten betalen variëren tussen de 50 en 100 Soedanese pond per maand. Belastingen op fruitbomen, kamelen, runderen en geiten worden jaarlijks of halfjaarlijks betaald. Het SLA-AW int de belastingen bij handelaren die actief zijn op de verschillende markten in het gebied onder hun controle. Er wordt tol geheven op bedrijfsvoertuigen die het grondgebied betreden en verlaten: UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹⁶⁵ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

Verschillende bronnen halen aan dat het SLA-AW gefragmenteerd is door onderlinge strijd.¹⁶⁶ Als gevolg van de militaire druk van de Soedanese regering, het zwakke leiderschap van Abdul Wahid, het overlopen van belangrijke commandanten en verschillende logistieke uitdagingen, is de structuur van de rebellengroep in de loop der jaren geërodeerd. De strijdkracht bestaat uit verschillende los gecoördineerde, lokale groepen, aangevoerd door verschillende militaire commandanten. De onderlinge strijd binnen het SLA-AW, die het hardst woedt in de regio van de dorpen Kwila en Daya in Jebel Marra, komt voort uit een gebrek aan eensgezindheid over deelname aan het vredesproces en een concurrentie over schaarse middelen.¹⁶⁷

3.2.2. Sudan Liberation Army- Transitional Council (SLA-TC)

Het Sudan Liberation Army-Transitional Council is een splintergroep van het SLA-AW. Het SLA-TC voerde een gecoördineerde militaire aanval uit met het SLA-MM tegen de posities van de Soedanese regeringstroepen in Noord- en Zuid-Darfoer in mei 2017 waarbij volgens de rebellen meer dan 200 leden van de regeringstroepen omkwamen, bericht Sudan Tribune. De leider van het SLA-TC, Nimir Abdel Rahman, werd kort na de aanval opgepakt.¹⁶⁸ Volgens de website Warsintheworld.com hebben zich confrontaties voorgedaan tussen regeringstroepen en het SLA-TC in april 2018, ditmaal in het noorden en oosten van de regio rond Jebel Marra.¹⁶⁹

Het SLA-TC is sinds juli 2018 lid van het Sudan Revolutionary Front (SRF), een (losse) coalitie van het SLA-MM, het SLA-AW, de JEM-Jibril en de SPLM-N, maar de beweging weigert deel te nemen aan het door de Afrikaanse Unie geleide vredesproces en blijft vastberaden om het regime omver te werpen.¹⁷⁰

De militaire macht van deze groep ligt anno 2018 voornamelijk in Libië. Het SLA-TC wordt geleid door Generaal Commandant Saleh Jebel Si en werkt nauw samen met het SLA-MM, aan de zijde van het Libische nationale leger (Libyan National Army, LNA).¹⁷¹

3.2.3. Sudan Liberation Army-Minni Minawi (SLA-MM)

Het SLA-MM is de rebellengroep uit Darfoer met de grootste aanwezigheid in Libië. Hoewel het politieke leiderschap grotendeels in Europa en Oost-Afrika is gevestigd, bevindt de volledige militaire tak van de beweging zich in Libië, hoofdzakelijk in de regio van Jufra. Het SLA-MM vecht er aan de zijde van het LNA van Khalifa Haftar. Zolang de machtsbalans in Soedan ongunstig is voor hen is het volgens het VN-expertenpanel onwaarschijnlijk dat ze een grootschalige poging ondernemen om terug te keren naar Darfoer. Aanvallen vanuit Libië op de grensgebieden in Darfoer vinden wel plaats.¹⁷²

3.2.4. Justice and Equality Movement (JEM)

De Justice and Equality Movement (JEM of JEM Jibril) verzamelt vooral Zaghawa (Kobe-clan) en telt een reeks splintergroepen.¹⁷³ Het JEM en de verschillende splintergroepen van deze beweging zijn militair aanwezig in Zuid-Soedan, voornamelijk in de deelstaat Lol. De steun van de Zuid-Soedanese autoriteiten is afgenomen als gevolg van de moeilijke economische situatie in Zuid-Soedan en door de

¹⁶⁶ UNAMID, 05/2017, [url](#)

¹⁶⁷ Een uitgebreid overzicht van de verschillende commandanten en de structuur van het SLA-AW is te vinden in UNSC, 10/01/2019, [url](#); UNSC, 10/04/2019, [url](#)

¹⁶⁸ Sudan Tribune, 05/2017, [url](#); Sudan Tribune, 07/2018, [url](#)

¹⁶⁹ Over deze gevechten wordt slechts in één bron geschreven: Warsintheworld.com, 04/2018, [url](#)

¹⁷⁰ Sudan Tribune, 07/2018, [url](#)

¹⁷¹ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹⁷² UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹⁷³ HSBA, 01/08/2013, [url](#) ; HSBA, 08/10/2012, [url](#)

internationale druk op de regering. Het gebrek aan perspectief en materiaal ondermijnen het moreel en de samenhang van de groep, schrijft het VN-expertenpanel.¹⁷⁴

De beweging krijgt een zware slag toegediend in april 2018 wanneer een zeventigtal leden met veertien voertuigen en een aanzienlijke hoeveelheid wapens deserteren en onderhandelingen starten met de regering over integratie in het SAF in juni van datzelfde jaar. Het JEM in Zuid-Soedan is anno 2019 te zwak om (grote) operaties uit te voeren in Darfoer, aldus het expertenpanel van de VN.¹⁷⁵

3.2.5. Arabische rebellengroepen en milities

Verschillende Arabische milities, georganiseerd volgens stamlijnen en moeilijk controleerbaar, zijn actief in Darfoer en zijn volgens het expertenpanel van de VN betrokken bij criminele activiteiten zoals ontvoeringen voor losgeld, mensenhandel, wapen- en drugsmokkel en veediefstal. Sommige Arabische groepen verkopen wapens en munitie aan het SLA-AW in Jebel Marra.¹⁷⁶

Militiegroepen zijn met name sterk aanwezig in Noord-Darfoer, waar ze grote delen van het grondgebied beheersen, waaronder de districten Kutum, Tawila, Korma, Kabkabiya en Shangil Tobayi.¹⁷⁷

¹⁷⁴ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹⁷⁵ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹⁷⁶ UNSC, 12/2017, [url](#)

¹⁷⁷ UNSC, 12/2017, [url](#)

4. Typologie van het geweld

Voor data over de typologie van het geweld, raadpleegt Cedoca de inventaris van ACLED. ACLED registreert gewelddadige incidenten in Soedan op het niveau van de vijf deelstaten en ordent ze volgens de categorieën: "attack"¹⁷⁸, "armed clash"¹⁷⁹, "abduction/forced disappearance"¹⁸⁰, "sexual violence"¹⁸¹, "remote explosive/landmine/IED"¹⁸², "shelling/artillery/missile attack"¹⁸³, "riots"¹⁸⁴ en "protests"¹⁸⁵. Daarnaast lijst ACLED ook niet-gewelddadige incidenten op, zoals "peaceful protests"¹⁸⁶. Voor de volledigheid zijn ook de niet-gewelddadige incidenten opgenomen in deze COI Focus.

Gelet op de bronnen en methodologie van ACLED kunnen de data volgens Cedoca slechts beschouwd worden als een schatting en indicatie van de tendensen met betrekking tot het geweld in een bepaalde periode. ACLED wijst erop dat de verzamelde gegevens in zekere mate de prioriteiten van de mediaverslaggeving weerspiegelen en dat een onderschatting van het geweld zodoende mogelijk is.¹⁸⁷

4.1. Aantal incidenten

Tussen 1 januari en 30 april 2019 registreert ACLED 60 gewelddadige incidenten in de vijf staten van Darfoer, waarvan er 26 worden bestempeld als *attack*, 7 als *armed clash*, 6 als *abduction/forced disappearance* en 4 als *sexual violence*. Daarnaast telt ACLED 1 geval van *shelling/artillery/missile attack* en 5 gevallen van *riots* vast – waarvan er 2 onder *mob violence*¹⁸⁸ en 3 onder *violent*

¹⁷⁸ Incidenten waarbij burgers het doelwit zijn van eender welke vorm van geweld (met uitzondering van seksueel geweld) door een georganiseerde, gewapende dader.

¹⁷⁹ ACLED omschrijft "armed clash" als gevechten tussen gewapende, georganiseerde groepen waarbij de controle over het betwist gebied ongewijzigd blijft.

¹⁸⁰ ACLED omschrijft deze incidenten als een ontvoering of een gedwongen verdwijning van burgers, zonder dat er andere gewelddaden werden gemeld. Wanneer er doden of gewonden vallen ten gevolgen van een dergelijke incident, codeert ACLED het onder attack.

¹⁸¹ Incidenten waarbij personen (ongeacht geslacht of leeftijd) leed door seksueel geweld ondervinden (met inbegrip van, maar niet beperkt tot, verkrachting, het zich openbaar ontkleden, seksuele marteling, verminking van geslachtsdelen, enz.)

¹⁸² Incidenten waarbij men gebruik maakt van een op afstand of door het slachtoffer geactiveerd voorwerp, bij afwezigheid van een ander gevecht. Hierbij inbegrepen zijn: landmijnen, geïmproviseerde explosiemiddelen (IED's) op zichzelf of bevestigd aan een voertuig) of enige andere vorm van op afstand tot ontploffing gebrachte of geactiveerde explosieven (ook niet-geëxplodeerde explosieven of *unexploded ordinances*, UXO).

¹⁸³ Hiermee doelt ACLED op incidenten waarbij men gebruik maakt van langeafstandsgeschut of raketsystemen, bij afwezigheid van een ander gevecht. Daaronder vallen onder andere beschietingen, artillerie (ofwel *stand-alone* of van op tanks), mortieren, of geleide raketten, door raketten neergehaalde vliegtuigen of artillerie en granaten met raketaandrijving (*rocket-propelled grenades*, RPGs).

¹⁸⁴ *Riots* worden door ACLED gedefinieerd als gewelddadige incidenten waarbij demonstranten of bendes ontwrichtende handelingen stellen. Sinds de publicatie in 2019 van een update van zijn *codebook*, brengt ACLED de als *riots* gelabelde incidenten onder in twee subcategorieën, met name *violent demonstration* en *mob violence*.

¹⁸⁵ Protesten zijn publieke betogingen waarbij de deelnemers geen geweld gebruiken, hoewel geweld tegen hen kan worden gebruikt. Sinds de publicatie in 2019 van een update van zijn *codebook*, brengt ACLED de als *protests* gelabelde incidenten onder in drie subcategorieën, met name: *peaceful protest*, *excessive force against protesters* en *protest with intervention*.

¹⁸⁶ Gebeurtenis waarbij vreedzame demonstranten, die zich niet inlaten met geweld of andere vormen van relschoppen en niet geconfronteerd worden met enige vorm van geweld of gevecht

¹⁸⁷ ACLED, 28/12/2017, [url](#)

¹⁸⁸ Geweld waarbij een grote groep mensen betrokken is, vooral een ongeordende/wanordelijke groep die van plan is om problemen of geweld te veroorzaken, in interactie met andere gelijkaardige groepen/relschoppers, georganiseerde gewapende bendes of burgers.

*demonstration*¹⁸⁹ vallen. Tenslotte meldt ACLED 11 *protests*, waarvan er 7 als *protest with intervention*¹⁹⁰ en 4 als *excessive force against protesters*¹⁹¹ gedefinieerd worden.¹⁹²

Los van deze gewelddadige incidenten vinden in de eerste vier maanden van 2019 ook 42 incidenten plaats die volgens ACLED onder *peaceful protests* vallen.¹⁹³

In 2018 registreert ACLED 858 gewelddadige incidenten in Darfoer.¹⁹⁴ Het aantal gewelddadige incidenten gedurende de eerste vier maanden van 2019 ligt verhoudingsgewijs lager dan het aantal incidenten in 2018. Hoewel communale conflicten, die een groot deel van het geweld in Darfoer uitmaken, traditioneel vaker plaatsvinden tijdens het landbouwseizoen van juli tot oktober, is er ook een daling van het aantal incidenten merkbaar als enkel de eerste vier maanden van 2018 en 2019 vergeleken worden. Waar in 2019 tijdens de eerste vier maanden 60 gewelddadige incidenten werden opgetekend, vonden in de eerste vier maanden van 2018 volgens ACLED 204 gewelddadige incidenten plaats in de vijf staten van Darfoer.¹⁹⁵

4.2. Aard van de incidenten

4.2.1. Geweld tussen overheidstroepen, gewapende groepen en milities

De gewapende treffens tussen de regeringstroepen en de rebellen in Darfoer zijn afgenomen na de Decisive Summer-campagnes midden 2016. In 2018 hervatten de schermutselingen tussen het SLA-AW, de enige nog actieve rebellengroep in Darfoer, en de veiligheidstroepen in Jebel Marra. De confrontaties op verschillende plaatsen in Jebel Marra, in Golo (Centraal-Darfoer) en in Deribat (Zuid-Darfoer) gaan door tot het einde van 2018.¹⁹⁶

Bij de operaties van de regering in Darfoer zijn doorgaans zowel de SAF, de RSF, als Arabische hulpmilities betrokken. De gebruikelijke modus operandi bij deze operaties is dat SAF-troepen achterblijven en occasioneel deelnemen aan artilleriebeschietingen, terwijl de RSF-troepen de dorpen binnenkomen met hun voertuigen en de hulpmilities te paard of op kamelen door de buitenwijken zwerven terwijl ze burgers aanvallen en het dorp plunderen.¹⁹⁷ De VN-Veiligheidsraad geeft aan dat de RSF niet enkel de rebellen aanvallen, maar ook doelbewust burgers en dorpen aanvallen, plunderen en platbranden om de steun aan de rebellen de kop in te drukken.¹⁹⁸

ACLED rapporteert 7 *armed clashes* tussen januari en april 2019. ACLED omschrijft deze incidenten als gevechten tussen gewapende, georganiseerde groepen waarbij de controle over het betwiste gebied ongewijzigd blijft. Naast gewapende treffens tussen regeringstroepen en rebellen zijn dus ook gevechten waarbij milities en gewapende groepen betrokken zijn in deze categorie opgenomen. Bij 5 van de 7 gerapporteerde incidenten zijn regeringstroepen betrokken. Enkele voorbeelden:

¹⁸⁹ Demonstranten die zich inlaten met geweld of oproer, zoals vandalisme, wegblokkades, banden verbranden, ...

¹⁹⁰ Gebeurtenis waarbij vreedzame demonstranten, die zich niet inlaten met geweld of andere vormen van relschoppen geweld ondervinden (mogelijk) leidend tot ernstige/dodelijke verwondingen.

¹⁹¹ Gebeurtenis waarbij vreedzame demonstranten, die zich niet inlaten met geweld of andere vormen van relschoppen, geconfronteerd worden met (pogingen tot) het uiteendrijven of onderdrukken van het protest zonder meldingen van ernstige/dodelijke verwondingen of confrontaties met dodelijke wapens.

¹⁹² ACLED, via export tool geraadpleegde update: 11/05/2019, [url](#)

¹⁹³ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 11/05/2019, [url](#)

¹⁹⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 11/05/2019, [url](#)

¹⁹⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 11/05/2019, [url](#)

¹⁹⁶ UNSC, 10/2018, [url](#); UNSC, 14/01/2019, [url](#)

¹⁹⁷ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

¹⁹⁸ UNSC, 10/2018, [url](#); UNSC, 14/01/2019, [url](#)

- Op 17 januari drijven intercommunale conflicten op verschillende locaties in de regio Jebel Moon (West-Darfoer), waar ontheemden recent naar waren teruggekeerd, ongeveer 3.500 mensen op de vlucht.¹⁹⁹
- Op 1 april verklaart het SLA-AW dat ze een aanval van de RSF hebben weten af te slaan in Saboon El Fag (Zuid-Darfoer). Er zijn geen meldingen van slachtoffers.²⁰⁰

4.2.2. Geweld tegen burgers

De meeste gewelddadige incidenten die in de verslagperiode plaatsvinden in Darfoer vallen volgens de inventaris van ACLED onder de categorie *attack*. Zoals beschreven in de methodologie van ACLED gaat het hier over incidenten waarbij burgers het doelwit zijn van eender welke vorm van geweld (uitgezonderd seksueel geweld) door een georganiseerde, gewapende dader. Uit de ACLED-lijst van incidenten blijkt dat de daders van het geweld zowel regeringstroepen zoals de NISS en de RSF zijn, als onbekende gewapende groepen en lokale milities. Enkele voorbeelden:

- Onbekende gewapende mannen in militaire uniformen vallen het dorp Kura in Jebel Moon (West-Darfoer) aan op 23 januari en doden daarbij twee burgers. De aanvallers gaan er met 180 stukken vee vandoor en steken 47 woningen in brand.²⁰¹
- Op 21 februari valt een lokale milite een groep vrouwen aan die hout verzamelen nabij Mashrou Abu Zeid (Noord-Darfoer). Een vrouw loopt een schotwonde op aan haar hand en een andere vrouw een hoofdwonde.²⁰²
- RSF vallen de markplaats in Tabit (Noord-Darfoer) aan, slaan er burgers en beroven de verkopers. Wanneer de slachtoffers het incident aan de politie melden, worden twee politieagenten belaagd door de RSF en worden twee anderen door hen ontvoerd.²⁰³
- Op 24 maart schieten onbekende gewapende mannen twee intern ontheemden dood die waren teruggekeerd naar hun huis in Arid (Oost-Darfoer) in het kader van een project rond vrijwillige terugkeer. Volgens Radio Dabanga wilden de gewapende mannen de ontheemden verhinderen hun landbouwgronden terug te nemen.²⁰⁴

4.2.2.1. Criminaliteit, banditisme en straffeloosheid

De voorzitter van de strategische evaluatiecommissie voor UNAMID schreef in zijn rapport van juni 2018 het volgende:

"Today, conditions [in Darfur] are better described as those of lawlessness and criminality, aggravated by a protracted humanitarian crisis, continued human rights violations and the lack of development."²⁰⁵

USDOS herhaalt in haar rapport over 2018 dat criminaliteit de grootste bedreiging is voor de veiligheid in Darfoer. Veelvoorkomende misdaden zijn verkrachting, gewapende overvallen, ontvoeringen, hinderlagen, diefstal van vee, mishandeling en intimidatie, brandstichting en inbraak. Deze misdaden zouden voornamelijk worden gepleegd door Arabische milities, maar ook door regeringstroepen, onbekende aanvallers en rebellen.²⁰⁶

USDOS onderstreept dat straffeloosheid een probleem is in alle takken van het veiligheidsapparaat en de overheidsinstellingen. De autoriteiten hebben tot nog toe amper onderzoeken gestart naar

¹⁹⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update:11/05/2019, [url](#); UNOCHA, 02/2019, [url](#)

²⁰⁰ ACLED, via export tool geraadpleegde update:11/05/2019, [url](#)

²⁰¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update:11/05/2019, [url](#); Dabanga, 27/01/2019, [url](#)

²⁰² ACLED, via export tool geraadpleegde update:11/05/2019, [url](#); Dabanga, 22/02/2019, [url](#)

²⁰³ ACLED, via export tool geraadpleegde update:11/05/2019, [url](#); Dabanga, 25/03/2019, [url](#)

²⁰⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update:11/05/2019, [url](#); Dabanga, 26/03/2019, [url](#);

²⁰⁵ UNSC, 06/2018, [url](#)

²⁰⁶ USDOS, 2018, [url](#)

mensenrechtenschendingen door de NISS.²⁰⁷ Daarnaast plegen de paramilitaire troepen en rebelligroepen misdaden zoals het doden, verkrachten en martelen van personen. De lokale milities hebben een aanzienlijke invloed verworven als gevolg van de algemene straffeloosheid in Darfoer.²⁰⁸

4.2.2.2. Intercommunale conflicten

Intercommunale spanningen en confrontaties, eveneens een belangrijke bron van geweld, hebben hun wortels doorgaans in conflicten over landeigendom en schaarse middelen. De conflicten vinden veelal plaats tussen (gewapende) rondtrekkende herders en landbouwers en komen traditioneel vaker voor tijdens het landbouwseizoen van juli tot oktober. Herders laten hun vee grazen op de landbouwgronden alvorens de gewassen geoogst zijn, wat meestal gebeurt in november tot januari, met vernielingen van de oogst tot gevolg. Het aantal intercommunale conflicten is volgens de Veiligheidsraad sinds het midden van 2015 significant gedaald.²⁰⁹ Zowel de VN-Veiligheidsraad als het Heidelberg Institute for International Conflict Research halen aan dat conflicten tussen herders en landbouwers gaande van veediefstal en oogstvernielingen tot fysiek geweld en doodslag, nog steeds burgerdoden eisen in de verschillende staten van Darfoer.²¹⁰ Het rapport van de voorzitter van de beoordelingscommissie over UNAMID van juni 2018 haalt eveneens aan dat militiegroepen van bepaalde gemeenschappen de terugkeer van intern ontheemden belemmeren.²¹¹ Voorgenoemde rapporten sommen verschillende intercommunale conflicten op in Darfoer die plaatsvinden in de loop van 2018. Deze conflicten vinden plaats tussen Afrikaanse en Arabische stammen, alsook tussen Arabische stammen onderling.²¹²

4.2.3. Ontvoeringen

Ontvoeringen, door ACLED benoemd als *abduction/forced disappearance*, zijn de regio niet vreemd. Opnieuw blijkt uit de gegevens van ACLED en de verslaggeving van Radio Dabanga dat ontvoeringen zowel van overheidszijde uit gepleegd worden, bijvoorbeeld door de NISS en de RSF, als door onbekende gewapende groepen en milities. Enkele voorbeelden:

- Op 19 februari ontvoeren de RSF twee burgers in de regio van Falujah (Noord-Darfoer).²¹³
- Onbekende gewapende mannen op kamelen en paarden ontvoeren op 2 maart vier veehouders aan een bron in Katur (Noord-Darfoer) na een aanval van diezelfde groep eerder die dag. De mannen stelen ook 310 schapen en geiten.²¹⁴

4.2.4. Seksueel geweld

Een heel specifieke vorm van geweld tegen burgers is seksueel geweld. ACLED registreert vier gevallen van seksueel geweld tussen januari en april 2019.²¹⁵

Uit het rapport van de Veiligheidsraad over conflictgerelateerd seksueel geweld blijkt dat dergelijk geweld in Darfoer voornamelijk plaatsvindt in en rond vluchtelingenkampen, maar ook in dorpen en afgelegen gebieden waarnaar ontheemden teruggekeerd zijn. Een piek in seksueel geweld valt meestal samen met het landbouwseizoen van juli tot oktober, in het bijzonder langs de migratieroutes van de

²⁰⁷ USDOS, 2018, [url](#)

²⁰⁸ USDOS, 2018, [url](#)

²⁰⁹ UNSC, 10/2018, [url](#)

²¹⁰ UNSC, 10/04/2019, [url](#); Heidelberg Institute for International Conflict Research, 2019, p. 94, [url](#)

²¹¹ UNSC, 06/2018, [url](#)

²¹² UNSC, 10/04/2019, [url](#); Heidelberg Institute for International Conflict Research, 2019, p. 94, [url](#)

²¹³ ACLED, via export tool geraadpleegde update:11/05/2019, [url](#); Dabanga, 20/02/2019, [url](#)

²¹⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update:11/05/2019, [url](#); Dabanga, 11/03/2019, [url](#)

²¹⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update:11/05/2019, [url](#)

gewapende nomadische herders.²¹⁶ Ook het VN-expertenpanel voor Soedan wijst erop dat seksueel geweld meer voorkomt tijdens het landbouwseizoen, in het bijzonder voor vrouwen omdat ze kwetsbaar zijn voor verkrachting en aanvallen wanneer ze het land bewerken. Groepsverkrachting en ontvoeringen met het doel op verkrachting zijn toenemende fenomenen in Darfoer. Deze mensenrechtenschendingen blijven vaak onbestraft.²¹⁷ Slechts in een klein aantal gevallen worden de daders opgespoord en berecht.²¹⁸ Slachtoffers identificeren daders van seksueel geweld vooral als gewapende mannen of militieleden in burger, maar ook als leden van het nationale veiligheidsinstellingen, namelijk de SAF, de RSF, de BGF en leden van de Soedanese politie.²¹⁹ Enkele voorbeelden:

- Op 4 februari vallen een groep herders burgers aan die brandhout verzamelen in de regio Hashaba (Noord-Darfoer). Ze slaan twee jongens en ontvoeren twee vrouwen en drie meisjes, die ze vervolgens meermaals verkrachten. De slachtoffers worden achteraf naar het ziekenhuis gebracht en de politie wordt gemobiliseerd om de daders te vatten.²²⁰
- Vier dagen later proberen RSF-manshappen negen vrouwen te verkrachten ten noorden van het IDP kamp Kassab in Noord-Darfoer. De vrouwen bieden weerstand en vier van hen raken ernstig gewond.²²¹

Culturele gevoeligheden, angst voor stigmatisering en het gebrek aan medische zorg, leiden ertoe dat incidenten niet worden gemeld.²²² Volgens USDOS stoten slachtoffers van seksueel geweld op hindernissen bij het melden van de misdaden en het verkrijgen van toegang tot gezondheidszorg.²²³

4.2.5. Mensenrechtenschendingen

USDOS verwijst voorts naar verschillende mensenrechtenschendingen in Soedan zoals onder meer onwettige of willekeurige doodslag, verdwijningen, marteling en willekeurige detentie, allemaal door veiligheidstroepen; harde en levensbedreigende omstandigheden in de gevangenis; politieke detentie; arrestaties en intimidatie van journalisten, censuur, inbeslagname van kranten en *site-blocking*; substantiële inmenging met het recht op vreedzame samenkomst en vrijheid van vereniging, zoals te restrictieve wetten voor ngo's; beperkingen op religieuze vrijheid; beperkingen op politieke participatie; corruptie; straffeloosheid bij gevallen van geweld tegen vrouwen, waaronder verkrachting en genitale verminking van vrouwen; mensenhandel; het verbieden van onafhankelijke vakbonden; en kinderarbeid.²²⁴ ACJPS meldt dat de autoriteiten consequent gebruik maken van foltering als middel om te intimideren en om bekentenissen af te dwingen.²²⁵ De noodtoestand in Darfoer maakt inmenging in private aangelegenheden mogelijk en laat de arrestatie en vasthouding van personen zonder proces toe met het oog op het handhaven van de nationale veiligheid.²²⁶

USDOS stelt dat de Soedanese overheid de vrijheid van meningsuiting en politieke vrijheden beknot. Dit komt ook tot uiting in de cijfers van ACLED waar gewag gemaakt wordt van *protest with intervention* en *excessive force against protesters* tijdens de politieke protesten, voor en na de militaire coup van 11 april 2019.²²⁷

²¹⁶ UNSC, 03/2018, [url](#)

²¹⁷ HRW, 07/2018, [url](#)

²¹⁸ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

²¹⁹ UNSC, 03/2018, [url](#)

²²⁰ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 11/05/2019, [url](#); Dabanga, 06/02/2019, [url](#)

²²¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 11/05/2019, [url](#); Dabanga, 11/02/2019, [url](#)

²²² UNSC, 10/01/2019, [url](#)

²²³ USDOS, 2018, [url](#)

²²⁴ USDOS, 2018, [url](#)

²²⁵ ACJPS, 04/2018, [url](#)

²²⁶ USDOS, 2018, [url](#)

²²⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 11/05/2019, [url](#)

5. Doelwitten van het geweld

Volgens OCHA is humanitaire toegang tot de conflictgebieden in Soedan de laatste jaren onregelmatig of zelfs onbestaande.²²⁸ Toegangsbeperkingen spelen ook UNAMID parten en belemmeren de monitoring en rapportering van de situatie op het terrein.²²⁹ De beperkte toegang tot conflictgebieden voor pers, activisten en hulpverleners bemoeilijkt het verzamelen van actuele, geverifieerde en volledige informatie uit de conflictgebieden. De hieronder vermelde statistieken over incidenten en slachtoffers zijn dus geenszins exhaustieve gegevens, maar kunnen een trend weerspiegelen.

5.1. Geweld tegen burgers

Verschillende bronnen melden dat overheidstroepen doelgericht aanvallen uitvoeren tegen burgers.²³⁰ ACLED stelt dat het aantal incidenten waarbij burgers het doelwit vormen na een daling vanaf juni 2016 opnieuw stijgt in 2018, en stelt dat de Soedanese regering mogelijks een beleid van collectieve bestraffing tegen de inwoners van Darfoer voert.²³¹ Het Heidelberg-instituut geeft aan dat de regeringstroepen, met name de RSF, niet enkel leden van het SLA-AW aanvallen maar het ook in grote mate op burgers gemunt hebben, dorpen plunderen en platbranden en daardoor opnieuw een grote groep ontheemden veroorzaken in 2018.²³² ACJPS documenteert tussen 9 maart en 2 april 2018 aanvallen tegen burgers in oostelijk Jebel Marra in Zuid-Darfoer door de Soedanese strijdkrachten, de RSF en andere door de overheid gesponsorde militieën, waarbij minimum 23 burgers omkomen.²³³

De stijgende trend waarover ACLED bericht, komt niet naar voren als men enkel de categorie *violence against civilians*²³⁴ in beschouwing neemt. In 2016 telt ACLED 453 incidenten van geweld tegen burgers met 552 doden²³⁵ tot gevolg. In 2017 bericht ACLED over 298 gewelddaden gericht tegen burgers met 256 doden tot gevolg. Bij 239 gewelddadige incidenten tegen burgers in 2018 vallen 237 doden.²³⁶ Wel is er een stijging merkbaar in het aantal gewelddaden tegen burgers waarbij overheidsactoren actief zijn. Overheidstroepen, voornamelijk de RSF, waren in 2017 betrokken bij 63 gewelddaden tegen burgers. Dit aantal stijgt in 2018 tot 84.²³⁷

ACLED telt in de eerste vier maanden van 2019 in Darfoer 36 gewelddaden tegen burgers, waarvan er 27 plaatsvinden in Noord-Darfoer. In totaal vallen daarbij 18 doden. Van deze 36 incidenten zijn er 14 gepleegd door overheidsactoren, waarvan 9 door de RSF. De andere incidenten zijn volgens ACLED gepleegd door gewapende bendes en lokale militieën.²³⁸

Het Heidelberg-instituut stelt dat militieën, waaronder de RSF, frequent aanvallen uitvoeren op ontheemden in vluchtelingenkampen.²³⁹ Volgens USDOS vinden confrontaties plaats tussen IDP's en veiligheidstroepen in vluchtelingenkampen in Darfoer, zoals bijvoorbeeld in mei 2018 wanneer

²²⁸ OCHA, s.d., [url](#)

²²⁹ UNSC, 10/2018, [url](#)

²³⁰ ACLED, 02/2019, [url](#); Heidelberg Institute for International Conflict Research, 2019, [url](#); ACJPS, 04/2018, [url](#)

²³¹ ACLED, 02/2019, [url](#)

²³² Heidelberg Institute for International Conflict Research, 01/2019, [url](#)

²³³ ACJPS, 04/2018, [url](#)

²³⁴ ACLED omschrijft deze incidenten als aanvallen waar een gewapende/gewelddadige groep ongewapende burgers/ niet-strijders als doelwit heeft.

²³⁵ ACLED registreert voor ieder incident enkel het aantal gerapporteerde dodelijke slachtoffers. ACLED licht toe dat deze aantallen schattingen zijn. Sommige bronnen geven immers niet exact weer hoeveel doden er vallen en schrijven bijvoorbeeld enkel dat er "meerdere" zijn. In dat geval rekent ACLED er tien. Als de bronnen verschillende aantallen noemen, neemt ACLED het laagste aantal.

²³⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update:11/05/2019, [url](#)

²³⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update:11/05/2019, [url](#)

²³⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update:11/05/2019, [url](#)

²³⁹ Heidelberg Institute for International Conflict Research, 01/2019, p. 58, [url](#)

verschillende ontheemden omkomen bij gevechten in drie kampen rond Zalingei in Centraal-Darfoer.²⁴⁰

In Zuid- en Oost-Darfoer wordt de ontheemde Fur-gemeenschap geïntimideerd en lastig gevallen door onder meer Arabische stammen zoals de noordelijke Rizeigat en Salamat, beiden geassocieerd met de Border Guards.²⁴¹

Verschillende bronnen zoals Radio Dabanga, Sudan Tribune en ACJPS, melden aanvallen op ontheemden in IDP-kampen en daarbuiten, alsook tegen terugkeerders.²⁴²

Burgers zijn ook het slachtoffer van crimineel geweld in de regio (zie supra). De VN-Veiligheidsraad maakt een onderscheid tussen geweld tegen burgers en geweld tegen intern ontheemden. De Veiligheidsraad meldt dat er tussen oktober 2018 en januari 2019 14 burgerslachtoffers vallen ten gevolge van 111 criminele incidenten. Ontheemden worden in diezelfde periode geconfronteerd met 48 incidenten waarbij drie doden te betreuren vallen. In de periode van juli tot eind september 2018 vallen 34 doden onder de ontheemden bij 181 incidenten. Andere burgers worden getroffen door 376 criminele incidenten, met 91 doden tot gevolg. De gemelde incidenten omvatten moord, gewapende overvallen, mishandeling en intimidatie, diefstal en inbraak, plunderingen, ontvoering, brandstichting, aanvallen en hinderlagen en veediefstal. Volgens de VN-Veiligheidsraad is de Fur-gemeenschap het voornaamste slachtoffer van het geweld tegen ontheemden en burgers.²⁴³

Tussen 4 januari en 3 april 2019 verhogen het aantal misdaadgerelateerde incidenten opnieuw, met 58 incidenten tegen ontheemden die resulteren in 5 doden en 126 incidenten tegen burgers met 24 doden tot gevolg. De meest getroffen regio's zijn de Golo-Rockero-regio en de Neritit-Thur-regio in Centraal-Darfoer en de regio's ten zuidoosten van Kass en oostelijk Jebel Marra in Zuid-Darfoer.²⁴⁴

5.2. (Vermeende) opposanten en aanhangers van rebellengroepen

Het UK Home Office schrijft dat zowat alle niet-Arabische Darfoeri verdacht worden van mogelijke connecties met rebellengroepen in Darfoer. Regeringstroepen en regeringsgezinde milities richten zich bijgevolg op de Fur-, Zaghawa- en Masalit-stammen in Darfoer op basis van hun etniciteit.²⁴⁵ USDOS verwijst in dit opzicht naar een aanval van het SAF en de RSF op burgers in het zuiden van Jebel Marra als wraakactie op een eerdere aanval van het SLA-AW in Golo.²⁴⁶

Een politiek wetenschapper die voor UNAMID in Darfoer gewerkt heeft en geïnterviewd werd in het kader van de Britse fact-findingmissie naar Khartoem in 2018, zegt hier het volgende over:

"The government sees every young person as a threat in the area, as a potential rebel since they are the main rebel recruitment constituency. 20 years of displacement has contributed to a high level of political awareness and activism which is seen as a threat by the state so young people are closely monitored and harassed in Darfur."²⁴⁷

De veiligheidsdiensten zijn op basis van de Emergency and Public Safety Act en de opeenvolgende noodtoestanden in Darfoer vrij om personen verdacht van lidmaatschap of steun aan de

²⁴⁰ USDOS, 2018, [url](#)

²⁴¹ UNAMID, 06/2018, [url](#); Heidelberg Institute for International Conflict Research, 01/2019, [url](#)

²⁴² ACJPS, 01/2018, [url](#); Dabanga, 19/02/2018, [url](#); Dabanga, 04/03/2018, [url](#); Dabanga, 11/05/2018, [url](#); Sudan Tribune, 24/05/2018, [url](#); Dabanga, 18/09/2018, [url](#); Dabanga, 18/10/2018, [url](#); Dabanga, 15/03/2019, [url](#)

²⁴³ UNSC, 14/01/2019, [url](#)

²⁴⁴ UNSC, 10/04/2019, [url](#)

²⁴⁵ UK Home Office, 09/2018, [url](#)

²⁴⁶ USDOS, 2018, [url](#)

²⁴⁷ UK Home Office, 11/2018, [url](#)

rebellengroepen te arresteren.²⁴⁸ Mensenrechtenorganisaties waarschuwen dat deze arrestanten een hoog risico op foltering lopen. Zo meldt ACJPS bijvoorbeeld dat een 72-jarige man behorend tot de Fur-stam in april 2018 wordt opgepakt door de RSF op verdenking van banden met het SLA-AW en sterft tijdens zijn vasthouding ten gevolge van foltering.²⁴⁹

De Amerikaanse, Australische en Nederlandse ministeries van Buitenlandse Zaken wijzen in 2016 en 2017 op de detentie van echte of vermeende aanhangers van de rebellenbewegingen in Darfoer. DFAT verwijst ook naar vrouwen die gevangen zijn omwille van de vermeende banden van hun mannen met rebellenbewegingen. Vermeende aanhangers van de gewapende oppositie ondergaan gewelddadige ondervragingen en krijgen celstraffen en de doodstraf opgelegd, al weet DFAT niet of er daadwerkelijk executies hebben plaatsgevonden. DFAT meent dat personen die geassocieerd worden met rebellenbewegingen, inclusief personen die zich enkel in rebellengebied bevinden, een hoog risico lopen op discriminatie en geweld vanwege de autoriteiten.²⁵⁰

5.3. Activisten, journalisten, studenten

Verschillende Soedanese bronnen melden in 2017, 2018 en de eerste helft van 2019 de intimidatie en arrestaties door de veiligheidsdiensten van mensenrechtenactivisten, sociale activisten en online activisten, gemeenschapsleiders, advocaten, journalisten, studenten of demonstranten die kritiek uiten op het beleid of voor het regime gevoelige materies aankaarten, zoals de stijging van de levensduurte en mensenrechten.²⁵¹ De noodtoestand in Darfoer faciliteert willekeurige detentie en vasthouding zonder officiële aanklacht of proces.²⁵²

Uit meerdere bronnen blijkt dat studenten en leerkrachten een belangrijk doelwit vormen van intimidatie en arrestaties. Begin januari 2018 sterft een leerling van een secundaire school in El Geneina nadat de regeringstroepen het vuur openen op een protestactie tegen prijsstijgingen. In april 2018 verklaart het Committee of Solidarity with the Victims of the September Demonstrations, een groepering die zich inzet voor politieke gevangenen, dat er nog een groot aantal politieke gevangenen in de cel zit op verscheidene plekken in het land. Het merendeel zijn studenten en personen afkomstig uit conflictgebieden zoals Darfoer of de Two Areas. In september 2018 meldt Radio Dabanga dat de NISS na een eerdere arrestatie van elf studenten, nogmaals vier studenten arresteert aan de Universiteit van El Geneina in West-Darfoer na protesten over de slechte onderwijsvoorzieningen.²⁵³ In december 2018 worden 47 Darfoeri-studenten opgepakt in raids op hun huizen op verdenking van infiltratie, associatie met een rebellengroep en een plan om betogers te doden in de aanhoudende protesten.²⁵⁴ Volgens USDOS vertonen verschillende leden van de Darfur Students Association tekenen van mishandeling wanneer ze worden vrijgelaten na willekeurige arrestaties in de loop van 2018.²⁵⁵ In Ed Daein, Oost-Darfoer, worden op 17 januari 2019 zeven jongeren gearresteerd en vervolgens veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie maanden omdat ze een vreedzame mars organiseerden tegen brandstofgebrek. Die mars, waaraan ongeveer 200 jongeren deelnamen, werd uiteengeslagen

²⁴⁸ AI, 11/2010, [url](#)

²⁴⁹ ACJPS, 04/2018, [url](#)

²⁵⁰ DFAT, p. 16, [url](#); USDOS, 20/04/2018, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, p. 45, [url](#)

²⁵¹ AI, 04/2018, [url](#); Dabanga, 03/05/2018, [url](#); Dabanga, 20/05/2018, [url](#); HRW, 07/2018, [url](#); AI, 11/2018, [url](#); ACJPS, 12/2018, [url](#); Dabanga, 12/2018, [url](#)

²⁵² USDOS, 2018, [url](#)

²⁵³ Dabanga, 10/2017, [url](#); Dabanga, 01/2018, [url](#); USDOS, 2018, [url](#); Dabanga, 18/04/2018, [url](#); Dabanga, 19/09/2018, [url](#); Dabanga, 18/11/2018, [url](#); AI, 01/2019, [url](#); Dabanga, 11/01/2019, [url](#)

²⁵⁴ AI, 25/01/2019, [url](#)

²⁵⁵ USDOS, 2018, [url](#)

door veiligheidstroepen met behulp van traangas.²⁵⁶ Er zijn verder talloze meldingen van geweld tegen familieleden van studentenactivisten.²⁵⁷

Het maatschappelijk middenveld en de media worden in Soedan ernstig beperkt. De veiligheidstroepen vallen journalisten lastig en vervolgen hen, edities van kranten met gevoelige artikels worden geconfisqueerd.²⁵⁸ De intimidatie en willekeurige detentie van journalisten hindert de eerlijke berichtgeving, stelt USDOS.²⁵⁹

²⁵⁶ UNSC, 10/04/2019, [url](#)

²⁵⁷ USDOS, 2018, [url](#)

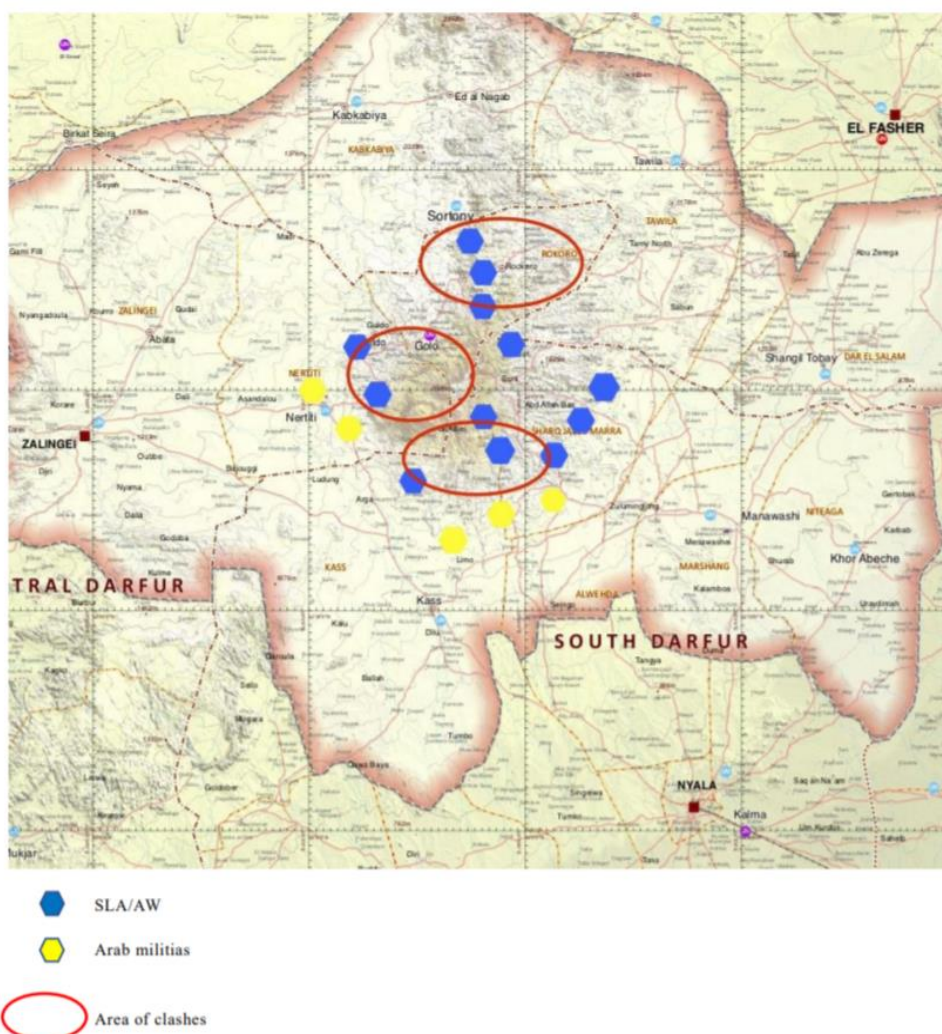
²⁵⁸ HRW, 01/2018, [url](#)

²⁵⁹ USDOS, 2018, [url](#)

6. Geografische verdeling van het geweld

In de loop van 2018 en de eerste maanden van 2019 vinden met tussenpozen gevechten plaats tussen de regeringsgroepen, gesteund door de RSF, enerzijds en het SLA-AW, de enige gewapende oppositiegroep die betrokken is bij recente gevechten in Darfoer, anderzijds. Deze gevechten blijven in grote mate beperkt tot het gebied van Jebel Marra, een bergketen die is uitgestrekt over de staten Zuid-, Centraal- en Noord-Darfoer. In sommige gevallen slaat het geweld over naar de staten Oost- en West-Darfoer.²⁶⁰

In Zuid-, Centraal- en Noord-Darfoer controleren de rebellen van het SLA-AW een gebied rond Jebel Marra dat reikt van Sortoni in Noord-Darfoer, over Golo in Centraal-Darfoer tot het gebied van Sharq Jebel Marra in Zuid-Darfoer. Onderstaande kaart toont de aanwezigheid van het SLA-AW en Arabische milities alsook de gevechtszones in Darfoer eind 2018 en begin 2019.²⁶¹

Conflict dynamics in Jebel Marra²⁶²

²⁶⁰ Heidelberg Institute for International Conflict Research, 2019, p. 94, [url](#)

²⁶¹ UNSC, 10/01/2019, [url](#)

²⁶² UNSC, 10/01/2019, [url](#)

De informatie hierboven toont dat de gevechten tussen regeringstroepen en rebellen zich beperken tot de regio Jebel Marra. Zoals aangehaald in hoofdstuk vier kennen de deelstaten van Darfoer ook andere vormen van geweld. Uit de cijfers van ACLED komt naar voor dat meer dan de helft van alle gewelddadige incidenten in 2018 in Darfoer (858) plaatsvinden in Centraal-Darfoer (469) en een vierde in Zuid-Darfoer (276). Noord-Darfoer volgt met 58 gewelddadige incidenten, West-Darfoer kent 37 gewelddadige incidenten en Oost-Darfoer 18.²⁶³

ACLED telt tussen 1 januari en 30 april 2019 in Darfoer 60 gewelddadige incidenten. Daarvan vinden 31 incidenten plaats in Noord-Darfoer. Van de overige incidenten in Darfoer vinden er 13 in Zuid-, 7 in West-, 7 in Centraal- en 2 in Oost-Darfoer plaats.²⁶⁴

²⁶³ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 11/05/2019, [url](#)

²⁶⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 11/05/2019, [url](#)

7. Verplaatsingen van de bevolking

Het conflict in Darfoer barstte los in 2003 en resulteerde in aanzienlijke volksverplaatsingen waarbij vooral de Fur- en Masalit-stammen hun vruchtbare landen verloren aan verschillende Arabische nomadische stammen en op de vlucht sloegen.²⁶⁵

7.1. Vluchtelingen

Soedanezen die het land ontvluchten, vestigen zich voornamelijk in de buurlanden; Tsjaad, Egypte, Zuid-Soedan, Ethiopië, de Centraal-Afrikaanse Republiek en Kenia.

UNHCR faciliteert de repatriëring van Soedanese vluchtelingen vanuit Tsjaad, die gestart is in april 2018 na de ondertekening van de tripartite-overeenkomst in mei 2017 tussen UNHCR en de regeringen van Soedan en Tsjaad. Ongeveer 20.000 Soedanese vluchtelingen keerden spontaan zijn terug naar Darfoer sinds 2016, volgens de VN-organisatie.²⁶⁶ In april en november 2018 vinden programma's voor vrijwillige terugkeer voor Soedanese vluchtelingen vanuit Tsjaad plaats. De repatriëring van vluchtelingen blijft vanwege verschillende uitdagingen beperkt.²⁶⁷ Volgens UNHCR verblijven er eind oktober 2018 ongeveer 335.000 Soedanese vluchtelingen in Tsjaad.²⁶⁸

Eind 2017 zijn 1.500 Darfoeri uit de Centraal-Afrikaanse Republiek, met de hulp van het UNHCR, naar huis vertrokken.²⁶⁹

Soedan is ook een gastland voor vluchtelingen. Het land herbergt ongeveer 1 miljoen vluchtelingen, waarvan het overgrote deel uit het naburige Zuid-Soedan, Eritrea en Ethiopië.²⁷⁰ In 2019 kwamen reeds 6.200 Zuid-Soedanese vluchtelingen Soedan binnen, maar UNHCR en partnerorganisaties voorzien een instroom van ongeveer 50.000 vluchtelingen. De meerderheid van de vluchtelingen komen toe in Oost-Darfoer (2.338), gevolgd door West-Kordofan (438) en Zuid-Darfoer (259).²⁷¹

²⁶⁵ UNAMID, 06/2018, [url](#)

²⁶⁶ UNHCR, 11/2018, [url](#)

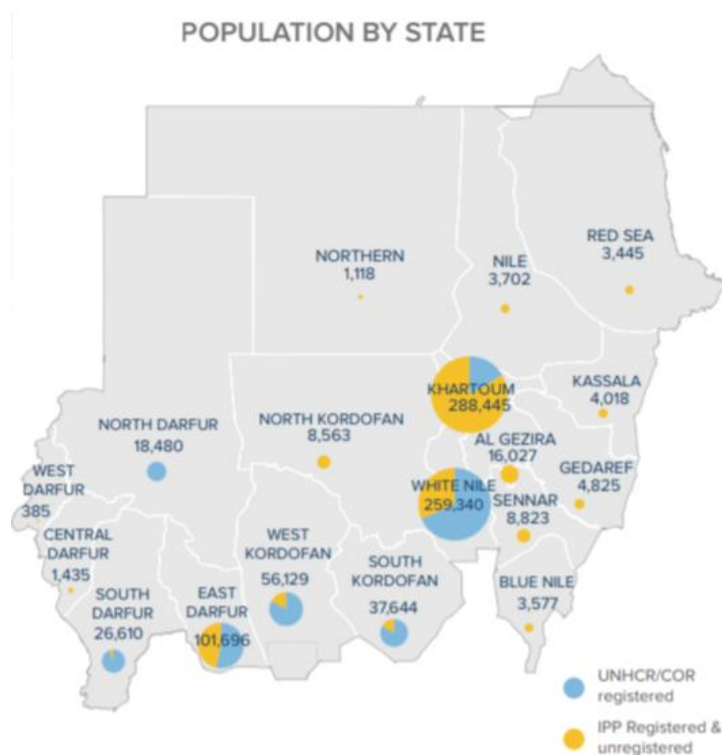
²⁶⁷ OCHA, 10/06/2018, [url](#); UNSC, 10/01/2019, [url](#)

²⁶⁸ UNHCR, 11/2018, [url](#)

²⁶⁹ UNHCR, 15/12/2017, [url](#); UNHCR, 07/01/2018, [url](#)

²⁷⁰ UNCHR, 12/2018, [url](#)

²⁷¹ UNHCR, 02/2019, [url](#)

Refugees from South Sudan: Population by State²⁷²

De vluchtelingen, op de vlucht voor conflict, plaatsen extra druk op de beperkte middelen van de gastgemeenschappen in Darfoer, wat leidt tot een verslechtering van de reeds precaire sociaaleconomische situatie.²⁷³

7.2. IDP's

Actuele cijfers van het aantal intern ontheemden zijn moeilijk te achterhalen door een gebrek aan toegang en monitoringmogelijkheden voor humanitaire organisaties in Darfoer.

Het Internal Displacement Monitoring Center (IDMC) stelt op 31 december 2017 dat het totale aantal ontheemden in Soedan 2 miljoen mensen bedraagt, waarvan er 17.000 recent ontheemd zijn vanwege het conflict en geweld in 2017. De bron verduidelijkt dat schattingen gebaseerd zijn op IDP-registratiegegevens, die de vijf staten van Darfoer en Zuid- en West-Kordofan omvatten, evenals gegevens van de Humanitaire Hulpcommissie voor de Blauwe Nijlstaat. De cijfers zijn waarschijnlijk een onderschatting, omdat niet het volledige gebied toegankelijk is voor de registratie van ontheemden.²⁷⁴

Volgens het Famine Early Warning Systems Network (FEWS NET) is het aantal ontheemden in Soedan teruggelopen van 2,3 miljoen in 2017 tot ongeveer 1,9 miljoen in mei 2018, van wie de meesten langdurige IDP's in Darfoer zijn.²⁷⁵

²⁷² UNHCR, 02/2019, [url](#)

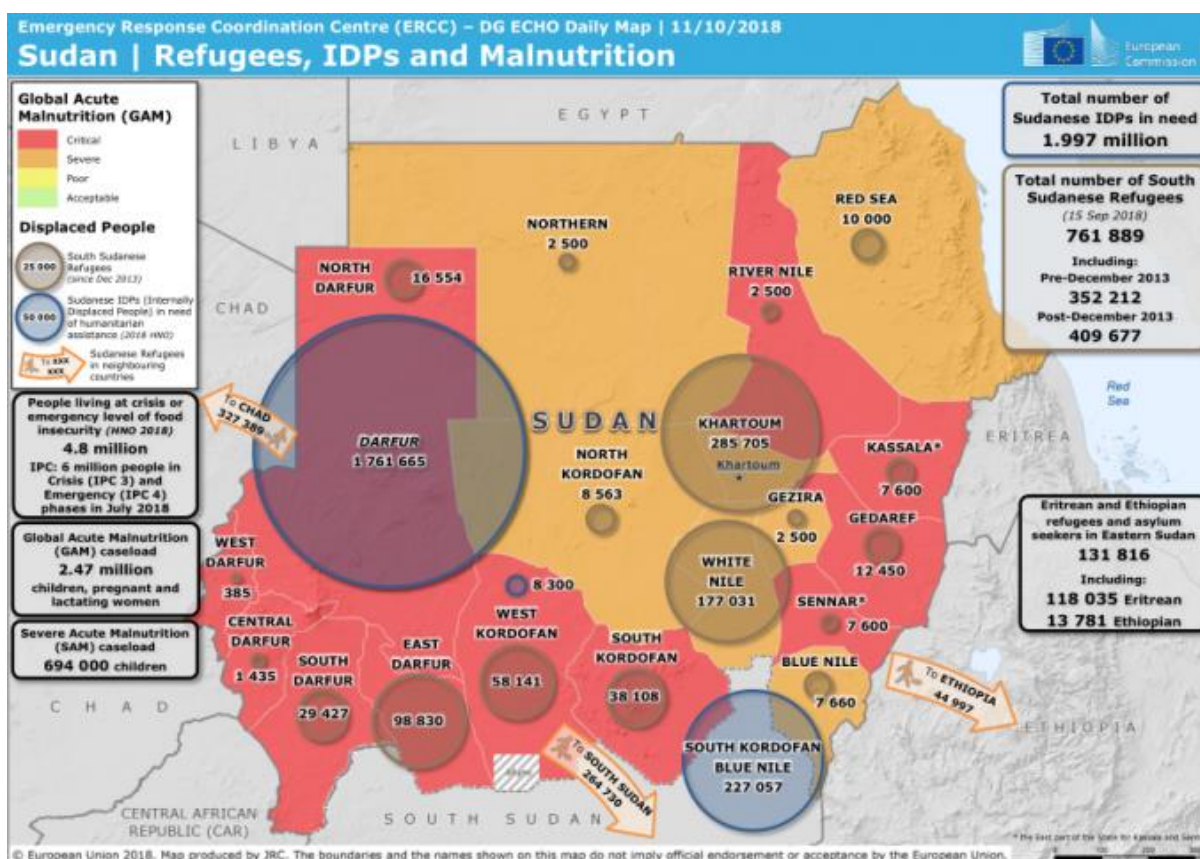
²⁷³ USAID, 03/2019, [url](#)

²⁷⁴ IDMC, s.d., [url](#)

²⁷⁵ FEWS, 06/2018, [url](#)

Het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken telt ongeveer 2,6 miljoen ontheemden in Darfoer in 2017: 760.000 in Zuid-Darfoer, 700.000 in Noord-Darfoer, 450.000 in Centraal-Darfoer, 380.000 in Oost-Darfoer en 320.000 in West-Darfoer. Van de 2,6 miljoen ontheemden verblijven er ongeveer 1,6 miljoen in een zestigtal kampen in de regio Darfoer. De overige 1 miljoen ontheemden wonen in dorpen buiten de kampen en bij gastgemeenschappen.²⁷⁶ Ook OCHA heeft het over 1,6 miljoen ontheemden geregistreerd in de ongeveer 60 kampen in Darfoer. Voor niet-geregistreerde ontheemden die op het platteland en in stedelijke gebieden wonen, variëren schattingen aanzienlijk, vooral omdat er geen systematische registratie is van verplaatsing buiten kampen. Humanitaire organisaties en partners schatten dat nog eens 500.000 ontheemden in gastgemeenschappen en nederzettingen in Darfoer wonen.²⁷⁷

OCHA merkt in oktober 2018 op dat alle nieuwe volksverplaatsingen in en rond Jebel Marra plaatsvinden. De speciale vertegenwoordiger van UNAMID, Jeremiah Mamabolo, stelt dat Darfoer nog steeds nieuwe golven van ontheemden kent, hoofzakelijk in het gebied van Jebel Marra. Ongeveer 16.000 mensen zijn ontheemd en verdreven naar verschillende kampen en nederzettingen rond Jebel Marra in Zuid- en Centraal-Darfoer in de loop van 2018, wat een stijging van 4.000 mensen inhoudt sinds september 2018.²⁷⁸

Sudan: Refugees, IDPs and Malnutrition²⁷⁹

²⁷⁶ Ministerie van Buitenlandse Zaken, 20/06/2017, p. 75, [url](#); UK Home Office, 08/2017, [url](#)

²⁷⁷ OCHA, 03/2018, [url](#)

²⁷⁸ Dabanga, 02/12/2018, [url](#)

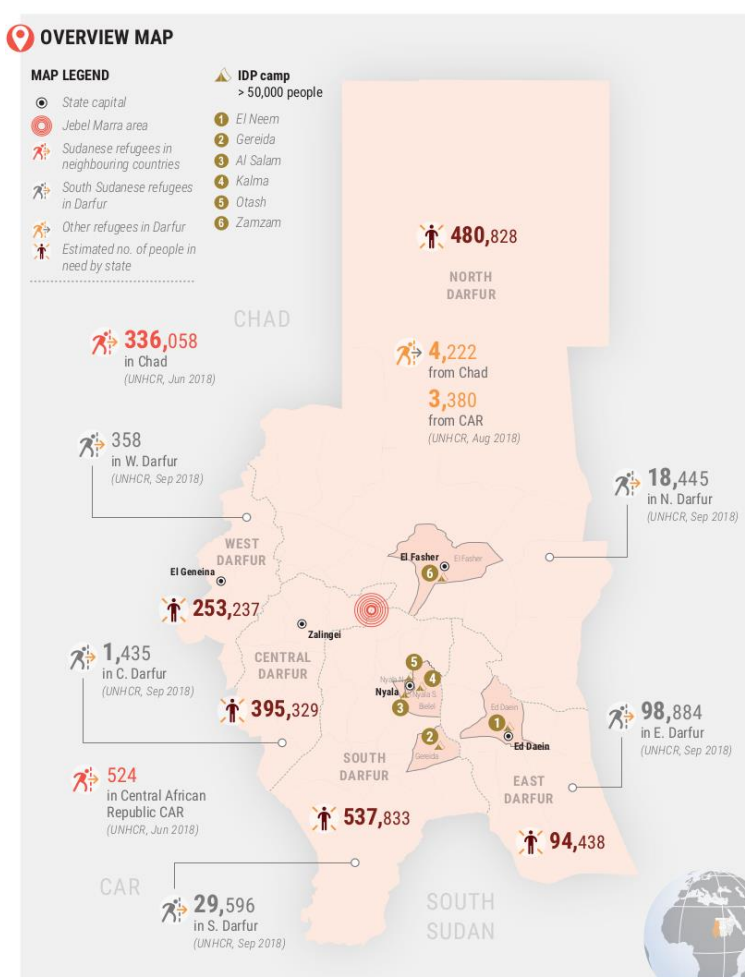
²⁷⁹ ERCC, 2018, [url](#)

7.2.1. Toevluchtsoorden

In januari 2019 stelt de VN-Veiligheidsraad dat er sinds het begin van 2018 ongeveer 16.000 mensen ontheemd zijn in kampen en nederzettingen in het gebied van Jebel Marra. Het overgrote deel van de ontheemden kwam toe in de IDP-kampen Otash, Mershing en Kass, en in andere nederzettingen in Zuid-Darfoer. In Centraal-Darfoer werden 1.890 mensen verjaagd, voornamelijk naar de dorpen Golo en Koron. Nog eens 1.330 intern ontheemden arriveerden in Rockero.²⁸⁰

Naar schatting 2.200 mensen arriveren in het kamp Otash, gelegen in de buurt van de stad Nyala in Zuid-Darfoer in december 2018 en januari 2019. De ontheemden waren in eerste instantie gevlucht uit gebieden in de oostelijke regio van Jebel Marra in Zuid-Darfoer naar nabijgelegen bergachtige gebieden vanwege gevechten tussen de regeringstroepen en het SLA-AW in mei en juni 2018, en trokken verder naar Otash toen ze geconfronteerd werden met voedselschaarste.²⁸¹

Onderstaande kaart van OCHA geeft een duidelijke weergave van de ligging van een aantal grote IDP-kampen en van het aantal ontheemden en vluchtelingen in de verschillende deelstaten van Darfoer.²⁸²

Overview Map [verplaatsingen van ontheemden en vluchtelingen van en naar de staat Darfoer]²⁸³

²⁸⁰ UNSC, 14/01/2019, [url](#)

²⁸¹ USAID, 03/2019, [url](#)

²⁸² OCHA, 10/2018, [url](#)

²⁸³ OCHA, 10/2018, [url](#)

7.2.2. Levensomstandigheden van ontheemden

Het Sudan Humanitarian Fund gaf in 2017 aan dat naarmate de intensiteit van de oorlog in Darfoer afneemt, er een duidelijke toename is van gevallen van criminaliteit en geweld tussen gemeenschappen, zowel in IDP-kampen als daarbuiten.²⁸⁴ Ook de gezamenlijke speciale vertegenwoordiger voor UNAMID, Jeremiah Mamabolo, merkt in maart 2018 op dat sommige traditioneel rustige IDP-kampen zoals Kalma, Hassa Hissa en Hamadiya onrust kennen.²⁸⁵ De aanwezigheid van Soedanese politie en justitie in vluchtelingenkampen is beperkt en soms zelfs afwezig. Milities maken zich steeds meer schuldig aan criminaliteit, innen illegale belastingen en onderwerpen ontheemden aan buitensporige eisen voor compensatie in intercommunale geschillen en bij ontvoeringen.²⁸⁶

Intern ontheemden worden geconfronteerd met vele uitdagingen in de kampen, waaronder gebrek aan voldoende voedsel, veilig drinkwater en adequate gezondheidszorg. De ontheemden blijven sterk afhankelijk van de diensten en ondersteuning van UNAMID en humanitaire organisaties voor hun veiligheid en humanitaire behoeften. Dergelijke diensten zijn evenwel beperkt vanwege onveiligheid en allerlei administratieve uitdagingen.²⁸⁷

FEWS NET waarschuwt dat de voedselonzekeerheid van ontheemden in het door conflict getroffen Jebel Marra kritiek is. IDP's hebben door de slechte veiligheidssituatie amper toegang tot landbouwgronden en vee om zelf in hun levensonderhoud te voorzien. Ze trachten een inkomen te genereren door het verzamelen van hout, het maken van houtskool en kleine handel. De ontheemden worden meer afhankelijk van markten voor hun voedselvoorziening. De voedselprijzen in de markt van Zalengi in Centraal-Darfoer, de belangrijkste markt in de omgeving van Jebel Marra, bleven stabiel in oktober en november 2018, wat atypisch is tijdens de oogstperiode wanneer prijzen doorgaans lager liggen. Daarbij komt de hoge transportkost door de afgelegen ligging van Jebel Marra, de brandstoftekorten en devaluatie van de Soedanese pond (SDG). Tenslotte wordt de toevoer van handelswaar ook belemmerd door de onveiligheid met onregelmatige levering en verdere prijsstijging tot gevolg. Voor veel ontheemden ligt het inkomen lager dan de kosten voor essentiële levensbehoeften. Een voedselcrisis is dan ook zeer waarschijnlijk, stelt FEWS NET.²⁸⁸

7.2.3. Vrijwillige terugkeer

In 2017 kondigt de Soedanese overheid de mogelijkheid tot vrijwillige terugkeer voor intern ontheemden aan met de steun van de vrijwillige terugkeer- en hervestigingscommissie van de regering. Intern ontheemden kunnen er ook voor kiezen om in de kampen te blijven, die zullen worden omgevormd tot woonwijken. Een derde optie is om te verhuizen naar een andere plaats in Soedan, wat zonder ondersteuning voor velen niet haalbaar is.²⁸⁹

Begin november 2018 starten de regering van Noord-Darfoer en de RSF de ontmanteling van de IDP-kampen van Abu Shouk, Zamzam en El Salam in El Fasher waarbij inwoners een stuk grond van 300 vierkante meter krijgen toebedeeld of vrijwillig terugkeren naar hun gronden. Ongeveer 153.000 mensen zouden zijn teruggekeerd naar hun dorpen.²⁹⁰

²⁸⁴ OCHA, 05/2018, [url](#)

²⁸⁵ ARC, 01/2019, [url](#)

²⁸⁶ UNAMID, 06/2018, [url](#); UNSC, 12/2017, [url](#); USDOS, 2018, [url](#)

²⁸⁷ UNHR, 08/2018, [url](#)

²⁸⁸ FEWS NET, 12/2018, [url](#)

²⁸⁹ Dabanga, 11/06/2018, [url](#); Dabanga, 20/03/2019, [url](#)

²⁹⁰ Dabanga, 30/11/2018, [url](#)

OCHA meldt in februari 2019 dat ongeveer 22.200 mensen terugkeren naar vijf dorpen in de Katila-regio in Zuid-Darfoer (Batikha, Haraza, Eraida El Dwenki, Aradiba Bawat en Gibaiabish) en één dorp in de plaats Ed El Fursan (Muaqina).²⁹¹

In veel gebieden wordt terugkeer echter belemmerd omdat gewapende milities het land van de ontheemden ingenomen hebben. Terugkeerders worden blootgesteld aan aanvallen, geweld en pesterijen, wat in sommige gevallen zelfs leidt tot terugkeer naar de kampen.²⁹² De onveiligheid ontmoedigt veel ontheemden om de kampen te verlaten.²⁹³ Volgens Amnesty International slaagt de regering er niet in de veiligheid van teruggekeerde ontheemden te garanderen. De beperkte aanwezigheid en capaciteit van juridische en veiligheidsdiensten buiten de stedelijke centra in Darfoer laat de terugkeerders kwetsbaar achter.²⁹⁴ Hoewel er een gestage toename is van het aantal zaken dat wordt opgelost door landelijke rechtbanken, een belangrijke actor bij het behandelen van landgeschillen, blijft hun geografisch bereik beperkt.²⁹⁵ De rechtbanken hebben voorts niet altijd de capaciteit om de daders van aanvallen op ontheemden voor het gerecht te brengen.²⁹⁶

De RSF beloven bescherming te voorzien voor de terugkeerders, maar veel van de teruggekeerde personen wantrouwen de RSF vanwege banden met Arabische gemeenschappen en de mensenrechtenschendingen gepleegd door leden van de RSF.²⁹⁷

In mei 2018 registreerde de International Organization for Migration (IOM) 12.623 vluchtelingen die waren teruggekeerd naar verschillende gebieden in Noord-Darfoer.²⁹⁸

²⁹¹ OCHA, 02/2019, [url](#)

²⁹² UNHR, 08/2018, [url](#); Dabanga, 15/03/2018, [url](#); Dabanga, 30/05/2018, [url](#); Dabanga, 21/06/2018, [url](#); Dabanga, 29/06/2018, [url](#)

²⁹³ USDOS, 2018, [url](#); Dabanga, 26/03/2019, [url](#)

²⁹⁴ Dabanga, 29/06/2018, [url](#)

²⁹⁵ UNAMID, 06/2018, [url](#)

²⁹⁶ UK Home Office, 11/2018, [url](#)

²⁹⁷ Dabanga, 29/06/2018, [url](#)

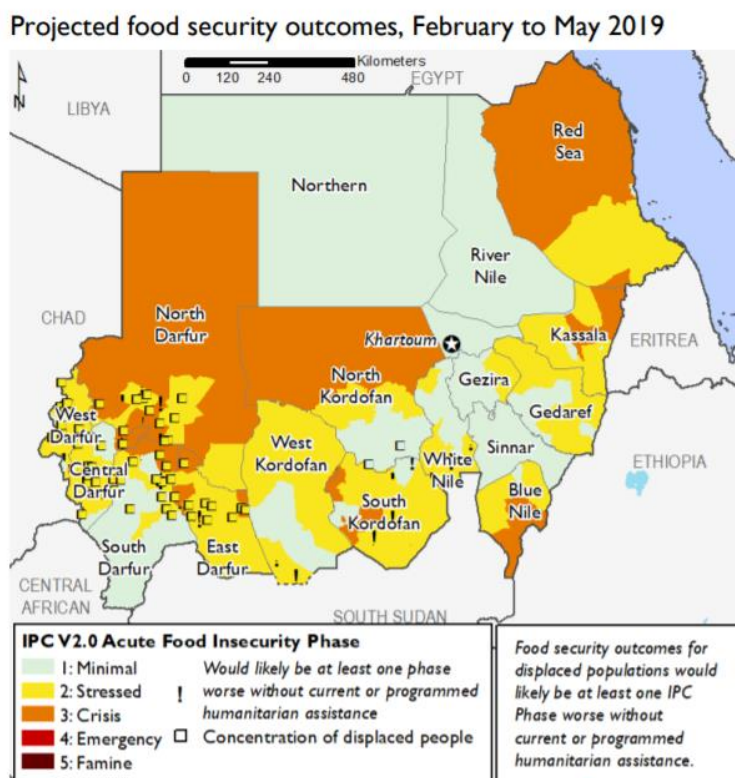
²⁹⁸ DTM, 05/2018, [url](#)

8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven

8.1. Toegang tot basisvoedsel, medische hulp en openbare diensten

Het aanslepende conflict en de langdurige ontheemding van de bevolking in Darfoer zorgen voor een verlies aan bestaansmogelijkheden en levensonderhoud. De al precare levenssituatie van de mensen in Darfoer staat verder onder druk door klimaatverandering, stijgende voedselprijzen, inflatie en devaluatie van de lokale munt, een dalende koopkracht en infrastructurele beperkingen. Dit alles resulteert in voedselonzekerheid, een gebrek aan gezondheidsvoorziening en onderdak en een stijging aan WASH-behoefte²⁹⁹, en zorgt ervoor dat veel mensen afhankelijk zijn van humanitaire hulp. De instroom van Zuid-Soedanese vluchtelingen put de schaarse middelen verder uit.³⁰⁰

FEWS NET waarschuwt voor een stijging van de voedselonzekerheid in de eerste helft van 2019, mede veroorzaakt door ontheemding van boeren bij gevechten in mei en juni 2018, de beperkte toegang tot landbouwgronden door geweld en de verslechterende economische omstandigheden.³⁰¹ De VN-Veiligheidsraad schat dat ongeveer 5,8 miljoen mensen, waarvan 1,9 miljoen in Darfoer, momenteel in voedselonzekerheid verkeren. Dit aantal zal stijgen gedurende het 'magere' seizoen dat begint vanaf mei.³⁰²

Projected food security outcomes, February to May 2019³⁰³

²⁹⁹ Sanitaire voorzieningen

³⁰⁰ OCHA, 02/2018, [url](#); USAID, 03/2019, [url](#); Dabanga, 05/04/2019, [url](#)

³⁰¹ USAID, 03/2019, [url](#); FEWS NET, 12/2018, [url](#)

³⁰² UNSC, 17/04/2019, [url](#)

³⁰³ FEWS NET, 12/2018, [url](#)

Het geweld in Darfoer en allerlei administratieve belemmeringen zorgen er bovendien voor dat bepaalde gebieden moeilijk bereikbaar zijn voor hulporganisaties. Small Arms Survey stelt in mei 2018 dat het oosten van Jebel Marra volledig afgesloten is voor humanitaire actoren. Khartoem weigert UNAMID en humanitaire organisaties toegang tot de gebieden onder controle van SLA-AW onder het mom van onveiligheid.³⁰⁴ Het World Food Programme (WFP) geeft in augustus 2018 aan dat het moeilijkheden ondervindt om escortes van UNAMID en de politie te regelen waardoor het voedseltransport en de voedselbedeling in Noord- en Oost-Darfoer vertragingen oplopen.³⁰⁵ USAID wijst verder op brandstoftekorten en de verhoogde kost van transport waardoor eigen operaties en operaties van partners gehinderd worden.³⁰⁶ Volgens UNICEF zijn bepaalde gebieden rond Jebel Marra sinds 2011 ontoegankelijk. Kinderen in deze gebieden zijn reeds jarenlang afgesneden van basisvoorzieningen, zoals gezondheidszorg, sanitaire voorzieningen, voedsel en onderwijs.³⁰⁷

Humanitaire hulp aan Soedan is in de loop der jaren afgenomen. De aanhoudende crisis in Darfoer en ontoereikende financiering van de internationale gemeenschap hebben grote gevolgen gehad voor alle niveaus van de gezondheidszorg.³⁰⁸ Volgens Sudan Tribune verspreiden ziektes zich in het door de rebellen gecontroleerde gebied in Jebel Marra.³⁰⁹

8.2. Bewegingsvrijheid

Freedom House haalt aan dat de regering de bewegingsvrijheid beperkt in de door conflict getroffen gebieden zoals Darfoer, Zuid Kordofan en Blauwe Nijl, onder meer door het uitroepen van de noodtoestand.³¹⁰

Siddig Yousef, lid van de Communist Party en het Soedanese Solidarity Committee, die werd geïnterviewd in het kader van de Britse onderzoeksmis­sie naar Khartoem in augustus 2018, zegt dat het onveilig blijft om te reizen in bepaalde delen van Darfoer. Hij haalt aan dat er verschillende checkposten zijn in Darfoer en dat de gebieden buiten de steden en de IDP-kampen onder controle staan van Arabische milities. Bovendien, stelt hij, is er geen reguliere aanwezigheid van het leger buiten de steden El Fasher, Geneina en Nyala.³¹¹ USDOS geeft evenzeer aan dat de bewegingsvrijheid in de gebieden buiten de steden en de IDP-kampen beperkt is door de algemene onveiligheid. Vrouwen en meisjes die de steden en kampen verlaten lopen bovendien risico op seksueel geweld.³¹² Een mensenrechtenactivist van de Sudan Social Development Organisation (SUDO), tevens geïnterviewd in het kader van dezelfde fact-findingmis­sie, stelt dat het aantal checkposten in Darfoer is afgenomen, en dat de checkposten gerund worden door de regering en niet langer door milities. Hij verwijst naar de weg tussen de steden El Fasher en Nyala in Darfoer, waar vroeger tot vijftien checkposten waren en in 2018 nog slechts drie.³¹³

Niet enkel de veiligheidssituatie plaatst een rem op het verkeer van personen in Darfoer. Vrouwen worden in het bijzonder gehinderd in hun bewegingsvrijheid. Het is vrouwen niet toegestaan te reizen of een identificatiebewijs te verkrijgen zonder de toestemming van een mannelijke voogd. Volgens Freedom House zijn deze beperkingen gericht tegen vrouwelijke activisten en journalisten.³¹⁴

³⁰⁴ Small Arms Survey, 05/2018, [url](#)

³⁰⁵ WFP, 08/2018, [url](#)

³⁰⁶ USAID, 05/2018, [url](#)

³⁰⁷ UNICEF, 04/2019, [url](#)

³⁰⁸ OCHA, 02/2018, [url](#)

³⁰⁹ Sudan Tribune, 03/2019, [url](#)

³¹⁰ Freedom House, 08/2018, [url](#)

³¹¹ UK Home Office, 11/2018, [url](#)

³¹² USDOS, 2018, [url](#)

³¹³ UK Home Office, 11/2018, [url](#)

³¹⁴ Freedom House, 08/2018, [url](#)

Naast beperking van de bewegingsvrijheid van personen, wordt de mogelijkheid zich vrij te bewegen ook beknot door infrastructurele beperkingen. Zo stelt de Veiligheidsraad in oktober 2018 dat de bereikbaarheid van bepaalde regio's in Jebel Marra een uitdaging is door de onveiligheid maar ook door de hevige regens die de wegen onbegaanbaar maken.³¹⁵ De verharde El Ingaz-weg (*salvation road*), die Darfoer met Centraal-Soedan verbindt en een betere verbinding tussen de hoofdsteden van de verschillende staten van Darfoer beoogt, is midden 2017 zo goed als afgewerkt.³¹⁶ De weg blijft evenwel niet gespaard van gewapende overvallen.³¹⁷

UNAMID zet zich zelf ook in voor betere wegen in Darfoer. Eind oktober 2018 opent de VN-missie de herstelde weg tussen Golo en Nertiti in Centraal-Darfoer en kondigt tevens het herstel van de weg tussen Golo en Rockero aan.³¹⁸ In februari 2019 maakt UNAMID op Twitter de werkzaamheden aan de Kirinding-weg in El Geneina bekend.³¹⁹

³¹⁵ UNSC, 10/2018, [url](#)

³¹⁶ Darfur Development and Reconstruction Agency, 04/2017, [url](#)

³¹⁷ Sudan Tribune, 07/2017, [url](#)

³¹⁸ UNAMID, 10/2018, [url](#)

³¹⁹ UNAMID, 02/2019, [url](#)

Samenvatting

Confrontaties over landrechten en toegang tot water tussen lokale boerengemeenschappen en nomaden in de gemarginaliseerde regio van Darfoer vormen de achtergrond voor de oorlog die uitbreekt in 2003. Twee rebellengroepen, het JEM en het SLA-M, komen in opstand tegen de centrale regering in Khartoem. De regering beantwoordt de revolte met het inzetten van Arabische milities. Het geweld in Darfoer heeft al meer dan 400.000 levens gekost en meer dan 2.500.000 mensen zijn ontheemd.

De gewapende treffens tussen de regeringstroepen en de rebellen in Darfoer zijn afgenomen na de Decisive Summer-campagnes midden 2016. De veiligheidssituatie in Darfoer blijft evenwel onstabiel omdat er naast het leger, de paramilitaire groepen en de rebellengroepen ook gewapende milities en criminele bendes aanwezig zijn. In 2018 hervatten de schermutselingen tussen het SLA-AW, de enige nog actieve rebellengroep in Darfoer, en de veiligheidstroepen in Jebel Marra.

Bij de operaties van de regering in Darfoer zijn doorgaans zowel de SAF, de RSF, als Arabische hulpmilities betrokken. De BGF zitten niet langer op de lijn van de regering. Het SLA-AW is anno 2019 de enige actieve rebellengroep in Darfoer en controleert er een gebied rond Jebel Marra dat reikt van Sortoni in Noord-Darfoer over Golo in Centraal-Darfoer tot het gebied van Sharq Jebel Marra in Zuid-Darfoer. De gevechten tussen de regeringstroepen en het SLA-AW zijn in grote mate beperkt tot het gebied van Jebel Marra. Cijfers van ACLED tonen aan dat het merendeel van de gevechten in 2018 en de eerste drie maanden van 2019 in Centraal- en Zuid-Darfoer plaatsvinden.

Volgens verschillende bronnen vallen de regeringstroepen en met name de RSF niet enkel leden van het SLA-AW aan maar hebben ze het ook in grote mate gemunt op burgers en ontheemden. Volgens de VN-Veiligheidsraad is de Fur-gemeenschap het voornaamste slachtoffer van het geweld tegen ontheemden en burgers. Internationale bronnen wijzen tevens op de detentie van echte of vermeende aanhangers van de rebellenbewegingen in Darfoer. Verschillende Soedanese bronnen melden intimidatie en arrestaties door de veiligheidsdiensten van mensenrechtenactivisten, sociale activisten en online activisten, gemeenschapsleiders, advocaten, journalisten, studenten of demonstranten die kritiek uiten op het beleid of voor het regime gevoelige materies aankaarten, zoals de stijging van de levensduurte en mensenrechten. De noodtoestand in Darfoer faciliteert willekeurige detentie zonder officiële aanklacht of proces.

Intercommunaal geweld blijft doorheen 2018 leiden tot burgerdoden, vooral in Oost-, Zuid- en Noord-Darfoer. Mensenrechtenschendingen en seksueel geweld komen op grote schaal voor in Darfoer, en worden gepleegd door een veelheid aan actoren zoals gewapende mannen en militieleden, leden van de SAF, de RSF, de Border Guards en de Soedanese politie. Criminaliteit en banditisme hebben vrij spel door de algemene situatie van straffeloosheid.

Soedanezen die Darfoer ontvluchten vestigen zich voornamelijk in de buurlanden Tsjaad en Zuid-Soedan. Precieze cijfers over het aantal IDP's in Darfoer zijn moeilijk te achterhalen gezien de complexe veiligheidssituatie en de beperkte toegang tot het gebied. Volgens OCHA zijn er 1,6 miljoen ontheemden geregistreerd in de ongeveer 60 kampen in Darfoer. Schattingen over het aantal IDP's die buiten de kampen leven, lopen uiteen van 500.000 tot 1 miljoen personen. In 2017 kondigt de Soedanese overheid de mogelijkheid tot vrijwillige terugkeer voor ontheemden aan met de steun van de terugkeer- en hervestigingscommissie van de regering. In veel gebieden wordt terugkeer echter belemmerd door de aanwezigheid van gewapende milities.

Het aanslepende conflict heeft een negatieve impact op de reeds precare levenssituatie van de mensen in Darfoer, die verder onder druk staat door klimaatverandering, stijgende voedselprijzen, inflatie en devaluatie van de lokale munt, dalende koopkracht en infrastructurele beperkingen. Dit alles resulteert in voedselonzeekerheid, een gebrek aan gezondheidsvoorziening en onderdak en een stijging aan WASH-behoefte, en zorgt ervoor dat veel mensen afhankelijk zijn van humanitaire hulp.

Bewegingsvrijheid in Darfoer word belemmerd door de noodtoestand, de onveiligheid en allerlei infrastructurele beperkingen.

Ondanks de opheffing van een reeks sancties door de VS gaat het slecht met de Soedanese economie. Vanaf 19 december 2018 vinden massale protesten over prijsstijgingen plaats over het hele land. Na bijna vier maanden van protest brengt een militaire coup op 11 april 2019 president al-Bashir ten val. In Darfoer is men de militaire overgangsraad vijandig gezind. Er vinden grote betogingen plaats in de dagen volgend op de militaire coup en er is sprake van geweld vanwege ontheemden en burgers tegen regeringsgebouwen.

Een inclusief vredesakkoord voor Darfoer blijft uit. Toch verloopt de geplande terugtrekking van UNAMID tegen 30 juni 2020 volgens schema. Het is vooralsnog moeilijk in te schatten welke invloed de sterk veranderende politieke context in Soedan zal hebben op de vredesmissie en het vredesproces in Darfoer.

Bibliografie

Geschreven en audiovisuele bronnen

- African Center for Justice and Peace Studies (ACJPS), *Five IDPs killed as SAF and RSF use live ammunition to disperse a protest in Central Darfur*, 24/01/2018, <http://www.acjps.org/five-idps-killed-as-saf-and-rsf-use-live-ammunition-to-disperse-a-protest-central-darfur/> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- African Center for Justice and Peace Studies (ACJPS), *Attacks by Sudanese government forces on civilians in Jebel Marra in South Darfur*, 18/04/2018, <http://www.acjps.org/attacks-by-sudanese-government-forces-on-civilians-in-jebel-marra-in-south-darfur/> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- African Center for Justice and Peace Studies (ACJPS), *Urgent call for investigation into the custodial death of a civilian whilst under SAF/RSF detention in East Jebel Marra, South Darfur*, 24/04/2018, <http://www.acjps.org/urgent-call-for-investigation-into-the-custodial-death-of-civilian-whilst-under-saf-rsf-detention-in-east-jebel-marra-south-darfur-2/> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- African Center for Justice and Peace Studies (ACJPS), *Sudan: 290 officers from Border Guard Forces, a paramilitary force, reportedly under incommunicado detention*, 22/05/2018, <http://www.acjps.org/sudan-290-officers-from-border-guard-forces-a-paramilitary-force-reportedly-under-incommunicado-detention/> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- African Center for Justice and Peace Studies (ACJPS), *Sudan: Killing of peaceful protesters and a wave of arbitrary arrests and detention by Sudanese authorities, 14-24 December 2018*, 31/12/2018, <http://www.acjps.org/sudan-killing-of-peaceful-protesters-and-a-wave-of-arbitrary-arrests-and-detention-by-sudanese-authorities-14-24-december-2018/> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- African Center for Justice and Peace Studies (ACJPS), *Darfur Region: NISS targets peaceful protesters with arbitrary arrests and prolonged detention*, 05/04/2019, <http://www.acjps.org/sudan-niss-targets-peaceful-protesters-in-darfur-region-with-arbitrary-arrests-and-prolonged-detention/> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- African Union via Reliefweb, *Statement by African Union high-level implementation panel on the cessation of hostilities negotiation*, 15/08/2016, <http://reliefweb.int/report/sudan/statement-african-union-high-level-implementation-panel-cessation-hostilities> [geraadpleegd op 16/09/2016]
- African Union - United Nations Mission in Darfur (UNAMID), *Doha Document for Peace in Darfur, s.d.*, <https://unamid.unmissions.org/doha-document-peace-darfur> [geraadpleegd op 11/03/2019]
- African Union - United Nations Mission in Darfur (UNAMID), *UNAMID Mandate*, 2018, <https://unamid.unmissions.org/unamid-mandate> [geraadpleegd op 11/03/2019]
- African Union - United Nations Mission in Darfur (UNAMID), *Nertiti – Golo road officially opened*, 23/10/2018, <https://peacekeeping.un.org/en/nertiti-golo-road-officially-opened> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- African Union - United Nations Mission in Darfur (UNAMID), *14th Meeting of the Implementation Follow-Up Commission of the Doha Document convenes in Khartoum*, 10/12/2018, <https://unamid.unmissions.org/14th-meeting-implementation-follow-commission-doha-document-convenes-khartoum-0> [geraadpleegd op 21/03/2019]
- African Union - United Nations Mission in Darfur (UNAMID) via Twitter, *To support local communities and improve infrastructure...*, 18/02/2019, <https://twitter.com/unamidnews/status/1097541428912316416> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- African Union - United Nations Mission in Darfur (UNAMID), *UNAMID condemns violent confrontations in Kalma IDP camp in South Darfur*, 21/04/2019, <https://unamid.unmissions.org/unamid-condemns-violent-confrontations-kalma-idp-camp-south-darfur> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- Al Jazeera, *Sudan police fire teargas, live ammunition at Khartoum protesters*, 31/12/2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/12/police-fire-teargas-live-ammunition-protesters-khartoum-181231155041798.html> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Al Jazeera, *Sudan's Bashir reshuffles top team amid state of emergency*, 23/02/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/02/sudan-bashir-declares-year-state-emergency-190222193100058.html> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Al Jazeera, *Sudan: Two soldiers killed amid ongoing anti-government protests*, 09/04/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/04/sudan-soldiers-killed-ongoing-anti-government-protests-190409105743629.html> [geraadpleegd op 24/04/2019]

- Al Jazeera, 'Guard your revolution': Sudan protests continue despite curfew, 12/04/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/04/revolution-sudan-protests-continue-curfew-190411222359533.html> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- Amnesty International (AI), *Sudan: Amnesty International submission to the UN Universal Periodic Review 11th session of the UPR Working Group*, 05/2011, https://lib.ohchr.org/HRBodies/UPR/Documents/Session11/SD/AI_AmnestyInternational-eng.pdf [geraadpleegd op 25/04/2019]
- Amnesty International (AI), 'Uninvestigated, unpunished'. Human rights violations against Darfuri students in Sudan, 01/2017, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5448482017ENGLISH.pdf> [geraadpleegd op 28/03/2018]
- Amnesty International (AI), *Sudan 2017/2018*, 22/02/2018, <https://www.amnesty.org/en/countries/africa/sudan/report-sudan/> [geraadpleegd op 28/03/2018]
- Amnesty International (AI), *Urgent Action Victory! – More Than Fifty Critics Released Without Charge*, 18/04/2018, <https://www.amnestyusa.org/urgent-actions/urgent-action-victory-more-than-fifty-critics-released-without-charge-sudan-ua-35-18/> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- Amnesty International (AI), *Sudan: Relentless harassment, intimidation and censorship of journalists must end*, 02/11/2018, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/11/sudan-relentless-harassment-intimidation-and-censorship-of-journalists-must-end/> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- Amnesty International (AI), *Sudan: Forty-seven students held incommunicado, one killed*, 25/01/2019, <https://www.amnesty.org/en/documents/afr54/9739/2019/en/> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- Amnesty International (AI), *Sudan: Government mounts lethal offensive against protesters killing nine, blocking food and water supplies*, 09/04/2019, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/04/sudan-government-mounts-lethal-offensive-against-protesters-killing-nine-blocking-food-and-water-supplies/> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Sourcing*, s.d., https://www.acleddata.com/wp-content/uploads/2017/12/Sourcing_FINAL.pdf [geraadpleegd op 20/05/2019]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Africa 1997-present (Data through 1 December 2018)*, 01/12/2018, <https://www.acleddata.com/download/2909/> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Ten Conflicts to worry about in 2019*, 01/2019, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ACLED_TenConflicts2019_Final.pdf [geraadpleegd op 11/03/2019]
- Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Data Africa*, via export tool geraadpleegde update: 11/05/2019, <https://www.acleddata.com/data/> [geraadpleegd op 16/05/2019]
- Asylum Research Centre (ARC), *Sudan: Country Report on Darfur*, 01/2019, <https://www.justice.gov/eoir/page/file/1134181/download> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Australian Government - Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT), *Country Information Report Sudan*, 27/04/2016, <https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/country-information-report-sudan.pdf> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- BBC, *Sudan protest: Clashes among armed forces at Khartoum sit-in*, 08/04/2019, <https://www.bbc.com/news/world-africa-47850278> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- BCC, *Sudan coup: Protesters defy curfew after military ousts Bashir*, 12/04/2019, <https://www.bbc.com/news/world-africa-47903332> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- BBC, *Sudan coup leader Awad Ibn Auf steps down*, 13/04/2019, <https://www.bbc.com/news/world-africa-47913338> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- BCC, *Sudan crisis: Protest leaders demand end of 'deep state'*, 15/04/2019, <https://www.bbc.com/news/world-africa-47933742> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Brosché J., *Masters of War: The Role of Elites in Sudan's Communal Conflicts, 2014*, <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:677431/FULLTEXT01.pdf> [geraadpleegd op 08/04/2019]
- Dabanga, *Sudanese govt. forces attack Minawi's SLM rebels in Darfur*, 21/05/2017, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudanese-govt-forces-attack-minawi-s-slm-rebels-in-darfur> [geraadpleegd op 11/03/2019]
- Dabanga, *Central Darfur students daily summoned to security office*, 06/10/2017, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/central-darfur-students-daily-summoned-to-security-office> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Dabanga, *Darfuri student killed in Sudan protests against price hikes*, 08/01/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/darfuri-student-killed-in-sudan-protests-against-price-hikes> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Dabanga, *West Darfur NISS releases protesting teachers*, 11/01/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/west-darfur-niss-releases-protesting-teachers> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Dabanga, *Boy killed as militiamen shoot at children in North Darfur*, 19/02/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/boy-killed-as-militiamen-shoot-at-children-in-north-darfur> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Dabanga, *Govt. militia beat, rob residents of South Darfur camp*, 04/03/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/govt-militia-beat-rob-residents-of-south-darfur-camp> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Dabanga, *New settlers assault, drive-off East Darfur returnees*, 15/03/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/new-settlers-assault-drive-off-east-darfur-returnees> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *South Darfur Wali pledges development in areas of voluntary return*, 20/03/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/south-darfur-wali-pledges-development-in-areas-of-voluntary-return> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *Hundreds of detainees still not released in Sudan*, 18/04/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/hundreds-of-detainees-still-not-released-in-sudan> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *Border Guards kidnap six people in South Darfur*, 23/04/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/border-guards-kidnap-six-people-in-south-darfur> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *Human rights activist detained incommunicado in South Darfur*, 03/05/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/human-rights-activist-detained-incommunicado-in-south-darfur> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *Militiamen attack group of returnees in Tawila, North Darfur*, 11/05/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/militiamen-attack-group-of-returnees-in-tawila-north-darfur> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Dabanga, *South Darfur human rights activist detained, beaten senseless*, 20/05/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/south-darfur-human-rights-activist-detained-beaten-senseless> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *Dozens of displaced families forced back to camps in North Darfur*, 30/05/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/dozens-of-displaced-families-forced-back-to-camps-in-north-darfur> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *Sudan govt. denies policy of forced eviction from Darfur camps*, 11/06/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudan-govt-denies-policy-of-forced- eviction-from-darfur-camps> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *Militants cut 2,000 fruit trees in North Darfur's Kutum*, 11/06/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/militants-cut-2-000-fruit-trees-in-north-darfur-s-kutum> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *New attack against returnees to Kutum, North Darfur*, 21/06/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/new-attack-against-returnees-to-kutum-north-darfur> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *Sudan govt. accuses SLA-AW rebels of provocation*, 24/06/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudan-govt-accuses-SLA-AW-rebels-of-provocation> [geraadpleegd op 11/03/2019]

Dabanga, *'Downsizing Unamid not an option amid ongoing attacks in Darfur': Amnesty*, 29/06/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/downsizing-unamid-not-an-option-amid-ongoing-attacks-in-darfur-amnesty> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *Farmers, firewood collectors attacked in South Darfur*, 18/09/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/farmers-firewood-collectors-attacked-in-south-darfur> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Dabanga, *Sudan security agents detain four more West Darfur students*, 19/09/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudan-security-agents-detain-four-more-west-darfur-students> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Dabanga, *Herders bind, beat displaced wood gatherers in West Darfur*, 18/10/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/herders-bind-beat-displaced-wood-gatherers-in-west-darfur> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Dabanga, *21 Darfur displaced now detained for four months without trial*, 18/11/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/21-darfur-displaced-now-detained-for-four-months-without-trial> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Dabanga, *Musa Hilal's group calls for armed action*, 23/11/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/musa-hilal-s-group-calls-for-armed-action> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *North Darfur: '150,000' people returned, camps renamed to towns*, 30/11/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/north-darfur-state-150-000-people-returned-camps-renamed-to-towns> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *Mamabolo: 'Fresh waves of displacement in Darfur's Jebel Marra' as Unamid withdraws*, 02/12/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/mamabolo-fresh-waves-of-displacement-in-jebel-marra-as-unamid-withdraws> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *Darfur rebels to take next step: ceasefire talks in January*, 07/12/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudan-darfur-rebels-to-take-next-step-ceasefire-talks-in-january> [geraadpleegd op 11/03/2019]

Dabanga, *Kick-off: Mbeki meeting signals start of meetings over roadmap*, 10/12/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/kick-off-mbeki-meeting-signals-start-of-meetings-over-roadmap> [geraadpleegd op 11/03/2019]

Dabanga, *Prominent lawyer imprisoned in East Darfur, 22 held in El Gezira*, 26/12/2018, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/prominent-lawyer-imprisoned-in-east-darfur-22-held-in-el-gezira> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Dabanga, *Sudan's Al Bashir scoffs at rebel boycott of peace negotiations*, 16/01/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudan-al-bashir-scoffs-at-rebel-boycott-of-peace-negotiations> [geraadpleegd op 11/03/2019]

Dabanga, *Four dead, homes burned in Darfur militia violence*, 27/01/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/four-dead-homes-burned-in-darfur-militia-violence> [geraadpleegd op 20/05/2019]

Dabanga, *Women, girls, gang-raped in North Darfur attack*, 06/02/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/women-girls-gang-raped-in-north-darfur-attack> [geraadpleegd op 20/05/2019]

Dabanga, *Sudanese rebel groups extend unilateral ceasefire*, 11/02/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudanese-rebel-groups-extend-unilateral-ceasefire> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *North Darfur: Four women wounded in rape attempt*, 11/2/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/four-women-wounded-in-rape-attempt-in-north-darfur> [geraadpleegd op 20/05/2019]

Dabanga, *Hostages released in Central Darfur, more taken in North Darfur*, 20/02/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/hostages-released-in-central-darfur-more-taken-in-north-darfur> [geraadpleegd op 20/05/2019]

Dabanga, *Gunmen attack groups of women in North Darfur's Tawila*, 22/02/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/gunmen-attack-groups-of-women-in-north-darfur-s-tawila> [geraadpleegd op 20/05/2019]

Dabanga, *Man Abducted Near Tawila, North Darfur*, 11/03/2019, <https://allafrica.com/stories/201903120522.html> [geraadpleegd op 20/05/2019]

Dabanga, *West Darfur killings spark large-scale protest march*, 15/03/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/west-darfur-killings-spark-large-scale-protest-march> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Dabanga, *South Darfur security campaign nets motorcycles, weapons, expired medicines*, 22/03/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/south-darfur-security-campaign-nets-motorcycles-weapons-expired-medicines> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Dabanga, *Man dies in South Darfur militia attack*, 25/03/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/man-dies-in-south-darfur-militia-attack> [geraadpleegd op 20/05/2019]

Dabanga, *Two returnees killed over tensions in Darfur*, 26/03/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/two-returnees-killed-over-tensions-in-darfur> [geraadpleegd op 20/05/2019]

- Dabanga, *Two returnees killed over tensions in Darfur*, 26/03/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/two-returnees-killed-over-tensions-in-darfur> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Dabanga, *Darfur rebels: 'Militia attack repulsed in Jebel Marra'*, 03/04/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/darfur-rebels-militia-attack-repulsed-in-jebel-marra> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Dabanga, *Food, sugar prices soar in Sudan as Ramadan approaches*, 05/04/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/food-sugar-prices-soar-in-sudan-as-ramadan-approaches> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Dabanga, *Popular sit-ins continue in eastern, Kordofan and Darfur towns*, 16/04/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/popular-sit-ins-continue-in-eastern-kordofan-and-darfur-towns> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Dabanga, *Demonstrators injured by live fire in North Darfur*, 22/04/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/demonstrators-injured-by-live-fire-in-north-darfur> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Dabanga, *West Darfur lawyers demand release of 'emergency' convicts*, 23/04/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/west-darfur-lawyers-demand-release-of-emergency-convicts> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Dabanga, *North Darfur: 12 injured in Kutum unrest*, 23/04/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/north-darfur-12-injured-in-kutum-unrest> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Dabanga, *Sudan uprising: Mass marches across Darfur*, 26/04/2019, <https://www.dabangasudan.org/en/all-news/article/sudan-uprising-mass-marches-across-darfur> [geraadpleegd op 08/05/2019]
- Darfur Development and Reconstruction Agency, *Issue Paper: Impact of the El Ingaz Road in Darfur*, 03/2017, <https://fic.tufts.edu/publication-item/impact-of-el-ingaz-road-darfur/> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Emergency Response Coordination Centre (ERCC), *Sudan: Refugees, IDPs and Malnutrition*, 11/10/2018, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ECDM_20181011_Sudan_Crisis.pdf [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Enough Project (Baldo S.), *Ominous Threats Descending On Darfur*, 11/2017, https://enoughproject.org/wp-content/uploads/2017/11/OminousThreatsDarfur_Nov2017_Enough1.pdf [geraadpleegd op 21/03/2019]
- Enough Project (Baldo S.), *Sudan's Self-Inflicted Economic Meltdown*, 11/2018, https://enoughproject.org/wp-content/uploads/SudanEconomicMeltdown_Enough_November2018-web.pdf [geraadpleegd op 01/12/2018]
- Famine Early Warning Systems Network (FEWS NET), *Sudan: Food Security Outlook June 2018 to January 2019*, 06/2018, <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/sudan/document/fews-net-sudan-food-security-outlook-june-2018-january-2019> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Famine Early Warning Systems Network (FEWS NET), *Sudan: Food Security Outlook December 2018 to May 2019*, 12/2018, http://fews.net/sites/default/files/documents/reports/Sudan%20Outlook_122018.pdf [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Flint J., De Waal A., *Darfur: A Short History of a Long War*, Londen: Zed Books, 2005.
- Freedom House, *Freedom in the World 2018 – Sudan*, 27/08/2018, <https://www.refworld.org/docid/5b8d24b3a.html> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Guardian, *Sudan's Omar al-Bashir extends 26-year presidency with 94.5% of the vote*, 27/04/2015, <https://www.theguardian.com/world/2015/apr/27/sudan-bashir-elected-majority-vote> [geraadpleegd op 08/05/2018]
- Heidelberg Institute for International Conflict Research, *Conflict Barometer 2018*, January 2019, <https://hiik.de/conflict-barometer/current-version/?lang=en> [geraadpleegd op 18/03/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *"Men With No Mercy". Rapid Support Forces Attacks against Civilians in Darfur, Sudan*, 09/09/2015, <https://www.hrw.org/report/2015/09/09/men-no-mercy/rapid-support-forces-attacks-against-civilians-darfur-sudan#> [geraadpleegd op 11/03/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *World Report 2018: Events of 2017*, 16/09/2017, https://www.hrw.org/sites/default/files/world_report_download/201801world_report_web.pdf [geraadpleegd op 25/04/2019]
- Human Rights Watch (HRW) (Henry J.), *Latest Sudanese Attacks on Darfur Show Protection Needs*, 05/2018, <https://www.hrw.org/news/2018/05/10/latest-sudanese-attacks-darfur-show-protection-needs> [geraadpleegd op 24/04/2019]

- Human Rights Watch (HRW), *Addressing the Serious Human Rights and Humanitarian Situation in Sudan*, 04/07/2018, <https://www.hrw.org/news/2018/09/04/addressing-serious-human-rights-and-humanitarian-situation-sudan> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Human Rights Watch (HRW) (Henry J.), *US Considers Lifting Sudan's 'Terror State' Designation*, 07/11/2018, <https://www.hrw.org/news/2018/11/07/us-considers-lifting-sudans-terror-state-designation> [geraadpleegd op 01/12/2018]
- Human Rights Watch (HRW) (Henry J.), *Sudan's Game of Catch and Release*, 01/02/2019, <https://www.hrw.org/news/2019/02/01/sudans-game-catch-and-release> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- Human Rights Watch (HRW) (Henry J.), *Emergency Decrees Bring More Repression in Sudan*, 05/03/2019, <https://www.hrw.org/news/2019/03/05/emergency-decrees-bring-more-repression-sudan> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *Sudan: Protesters Killed, Injured*, 09/04/2019, <https://www.hrw.org/news/2019/04/09/sudan-protesters-killed-injured> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- Human Security Baseline Assessment (HSBA), *Darfur Armed Opposition Groups*, 08/10/2012, <http://www.smallarmssurveysudan.org/de/facts-figures/sudan/darfur/darfurs-armed-groups/darfurs-armed-opposition-groups.html> [geraadpleegd op 11/03/2019]
- Human Security Baseline Assessment (HSBA), *Justice and Equality Movement (JEM)*, 08/2013, <http://www.smallarmssurveysudan.org/fileadmin/docs/facts-figures/sudan/darfur/armed-groups/opposition/HSBA-Armed-Groups-JEM.pdf> [geraadpleegd op 11/03/2019]
- Human Security Baseline Assessment (HSBA), *Sudan Liberation Army-Minni Minawi (SLA-MM)*, 06/09/2011, <http://www.sudantribune.com/IMG/pdf/HSBA-Armed-Groups-SLA-MM.pdf> [geraadpleegd op 11/03/2019]
- Human Security Baseline Assessment (HSBA), *Sudan Liberation Army-Abdul Wahid (SLA-AW)*, 02/2011, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/423BE247C02BC0A6C125783F00493D21-Full_Report.pdf [geraadpleegd op 11/03/2019]
- Human Security Baseline Assessment (HSBA), *Sudan*, s.d., <http://www.smallarmssurveysudan.org/facts-figures/sudan.html> [geraadpleegd op 11/03/2019]
- Institute for Security Studies (ISS), *The Darfur illusion: hostilities are decreasing but no peace in sight*, 24/04/2017, <https://issafrica.org/pscreport/situation-analysis/the-darfur-illusion-hostilities-are-decreasing-but-no-peace-in-sight> [geraadpleegd op 28/03/2018]
- Integrated Regional Information Networks (IRIN) (Morland A.), *US ends 20 years of sanctions on Sudan*, 06/10/2017, <http://www.irinnews.org/news/2017/10/06/us-ends-20-years-sanctions-sudan> [geraadpleegd op 01/12/2018]
- Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *Sudan Country Information*, s.d., <http://www.internal-displacement.org/countries/sudan> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- International Donor Conference for Reconstruction and Development in Darfur, *Darfur Regional Authority*, 2013, <http://darfurconference.com/DRA> [geraadpleegd op 28/03/2018]
- International Donor Conference for Reconstruction and Development in Darfur, *General information*, 2013, <http://darfurconference.com/dinformation> [geraadpleegd op 28/03/2018]
- International Crisis Group (ICG), *Crisis Group Africa Briefing n°110, The Chaos in Darfur*, 22/04/2015, <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/africa/horn-of-africa/sudan/b110-the-chaos-in-darfur.pdf> [geraadpleegd op 11/03/2019]
- International Crisis Group (ICG), *Crisiswatch. Sudan April 2016*, s.d., <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/april-2016-0> [geraadpleegd op 02/09/2016]
- International Crisis Group (ICG), *Crisiswatch, Sudan June 2016*, s.d., <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/june-2016> [geraadpleegd op 02/09/2016]
- International Crisis Group (ICG), *Crisiswatch, Sudan August 2016*, s.d. <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/august-2016> [geraadpleegd op 02/09/2016]
- International Crisis Group (ICG) (Taylor M.), *Can Sudan Manage Economic Discontent amid Volatile Geopolitics?*, 23/02/2018, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/sudan/can-sudan-manage-economic-discontent-amid-volatile-geopolitics> [geraadpleegd op 01/12/2018]
- International Organization for Migration (IOM), *Displacement Tracking Matrix (DTM). Sudan – May 2018*, 26/06/2018, <https://displacement.iom.int/system/tdf/reports/DTM%20Monthly%20report%20%28May%202018%297.pdf?file=1&type=node&id=3810> [geraadpleegd op 24/04/2019]

International Refugee Rights Initiative (IRRI), *Open Letter to UNSC on Proposed Reduction to the UNAMID Mandate in Darfur*, 22/06/2018, <http://refugee-rights.org/open-letter-to-unscon-proposed-reduction-to-the-unamid-mandate-in-darfur/> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Le Monde (Tilouine J.), *Le régime soudanais sous pression*, 15/01/2018, https://abonnes.lemonde.fr/afrique/article/2018/01/15/le-regime-soudanais-sous-pression_5241806_3212.html [geraadpleegd op 01/12/2018]

Ministerie van Buitenlandse Zaken, *Algemeen ambtsbericht Sudan*, 20/06/2017, <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/ambtsberichten/2017/06/20/algemeen-ambtsbericht-sudan-2017/AAB+Sudan+2017.pdf> [geraadpleegd op 11/03/2019]

Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Le HCR lance l'opération de rapatriement par avion pour les réfugiés du Darfour*, 15/12/2017, <http://www.unhcr.org/fr/news/briefing/2017/12/5a378330a/hcr-lance-loperation-rapatriement-avion-refugies-darfour.html> [geraadpleegd op 28/03/2018]

Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Last group of Sudanese refugees return to South Darfur from CAR*, 07/01/2018, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNHCRSudan-RefugeeReturnsUpdate-CAR-Chad%20%287%20Jan%202018%29-final.pdf> [geraadpleegd op 28/03/2018]

Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Sudan: Voluntary Repatriation Dashboard - Sudanese refugee returnees from Chad as of 31 October 2018*, 11/11/2018, <https://reliefweb.int/report/sudan/sudan-voluntary-repatriation-dashboard-sudanese-refugee-returnees-chad-31-october-2018> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Sudan Factsheet December 2018*, 12/2018, <http://reporting.unhcr.org/sites/default/files/UNHCR%20Sudan%20-%20Fact%20Sheet%20-%2031DEC18.pdf> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Refugee Consultation Forum (RCF), *SUDAN: South Sudanese Refugee Response 1 – 28 February 2019*, 02/2019, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/68807.pdf> [geraadpleegd op 25/04/2019]

Radio France internationale (RFI), *Soudan: le Darfour ne veut pas du Conseil militaire*, 16/04/2019, <http://www.rfi.fr/afrique/20190416-soudan-le-darfour-veut-pas-conseil-militaire> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Radio France internationale (RFI), *Soudan: que change l'éviction d'Omar el-Béchir pour le Darfour?*, 18/04/2019, <http://www.rfi.fr/afrique/20190418-éviction-omar-el-bechir-darfour-soudan-onu> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Small Arms Survey (Flint J.), *The Other War: Inter-Arab Conflict in Darfur*, 10/2010, <http://www.smallarmssurveysudan.org/fileadmin/docs/working-papers/HSBA-WP-22-The-Other-War-Inter-Arab-Conflict-in-Darfur.pdf> [geraadpleegd op 26/04/2019]

Small Arms Survey, *Human Security Baseline Assessment for Sudan and South-Sudan, Darfur Peace Process & Chronology*, 02/09/2014, <http://www.smallarmssurveysudan.org/facts-figures/sudan/darfur/darfur-peace-process-chronology.html> [geraadpleegd op 11/03/2019]

Small Arms Survey, *Lifting US Sanctions on Sudan: Rationale and reality*, 05/2018, <http://www.smallarmssurveysudan.org/fileadmin/docs/reports/HSBA-Report-Sudan-Sanctions.pdf> [geraadpleegd op 21/03/2019]

Small Arms Survey (Tubiana J., Gramizzi C.), *Lost in Trans-Nation: Tubu and Other Armed Groups and Smugglers along Libya's Southern Border*, 11/2018, <http://www.smallarmssurvey.org/fileadmin/docs/U-Reports/SAS-SANA-Report-Lost-in-Trans-nation.pdf> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Sudan Tribune, *Liberation and Justice Movement (LJM) Splinter Factions*, s.d., <http://www.sudantribune.com/spip.php?mot1354> [geraadpleegd op 11/03/2019]

Sudan Tribune, *Over 1200 Sudanese refugees return from Chad to W. Darfur*, 03/12/2016, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article61013> [geraadpleegd op 28/03/2018]

Sudan Tribune, *Darfur groups say they killed 214 government troops in recent clashes*, 22/05/2017, <https://africasustainableconservation.com/2017/05/22/sudan-minni-minnawi-groups-claims-to-have-killed-over-200-troops-in-darfur/> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Sudan Tribune, *Increase of armed robbery on vital road in North Darfur*, 29/07/2017, <https://www.sudantribune.com/spip.php?article63106> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Sudan Tribune, *RSF deploys large forces to support disarmament campaign in Darfur: commander*, 05/11/2017, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article63925> [geraadpleegd op 24/04/2019]

Sudan Tribune, *Sudan Revolutionary Front (SRF)*, s.d., <http://www.sudantribune.com/spip.php?mot812> [geraadpleegd op 28/03/2018]

- Sudan Tribune, *Sudan's cabinet to approve tripartite agreement on refugees return to Darfur*, 21/01/2018, <http://www.sudantribune.com/spip.php?article64541> [geraadpleegd op 28/03/2018]
- Sudan Tribune, *More 3 IDPs killed in Central Darfur: rebels*, 24/05/2018, <https://www.sudantribune.com/spip.php?article65470> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- Sudan Tribune, *Another Darfur armed group joins SRF umbrella*, 29/07/2018, <https://sudantribune.com/spip.php?article65948> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Sudan Tribune, *UNAMID full exit from Darfur to be completed within two years: FM*, 24/09/2018, <https://www.sudantribune.com/spip.php?article66305> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Sudan Tribune, *Sudan to repatriate 150,000 refugees from Chad: official*, 01/11/2018, <https://www.sudantribune.com/spip.php?article66529> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Sudan Tribune, *Darfur armed groups extend unilateral ceasefire for three months*, 09/11/2018, <https://www.sudantribune.com/spip.php?article66585> [geraadpleegd op 18/03/2019]
- Sudan Tribune, *Sudan, armed groups in Darfur to sign pre-negotiations deal in Berlin*, 07/12/2018, <https://www.sudantribune.com/spip.php?article66701> [geraadpleegd op 11/03/2019]
- Sudan Tribune, *Sudan's al-Bashir declares open-ended ceasefire in Darfur and Two Areas*, 29/01/2019, <https://www.sudantribune.com/spip.php?article66984> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Sudan Tribune, *Sudanese professionals decline participation in opposition meeting in France*, 12/03/2019, <https://www.sudantribune.com/spip.php?article67210> [geraadpleegd op 08/05/2019]
- Sudan Tribune, *Three civilians reportedly killed in West Darfur*, 15/03/2019, <https://www.sudantribune.com/spip.php?article67226> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Sudan Tribune, *Sudan Call forces withdraw from African roadmap and cancel peace talks*, 21/03/2019, <https://www.sudantribune.com/spip.php?article67252> [geraadpleegd op 21/03/2019]
- Sudan Tribune, *UNAMID to fully exit three Darfur states by June*, 30/03/2019, <https://www.sudantribune.com/spip.php?article67291> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- Sudanese Professional Association (SPA), *Declaration of Freedom and Change*, 01/01/2019, <https://www.sudaneseprofessionals.org/en/declaration-of-freedom-and-change/> [geraadpleegd op 08/05/2019]
- United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note Sudan: Non-Arab Darfuris*, 08/2017, https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/635559/Sudan_-_Non_Arab_Darfuris_-_CPIN_-_v1.0_August_2017_.pdf [geraadpleegd op 11/03/2019]
- United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note Sudan: Non-Arab Darfuri*, 09/2018, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/743894/Sudan_-_CPIN_-_non_Arab_Darfuris.pdf [geraadpleegd op 15/03/2019]
- United Kingdom Home Office, *Report of a fact-finding mission to Khartoum, Sudan*, 11/2018, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/759280/Sudan_-_FFM_report_2018_-_NAD-returns.pdf [geraadpleegd op 24/04/2019]
- United Nations Children's Fund (UNICEF), *Sudan Humanitarian Situation Report January 2018*, 01/2018, https://www.unicef.org/appeals/files/UNICEF_Sudan_Sitrep_January_2018.pdf [geraadpleegd op 25/04/2019]
- United Nations Children's Fund (UNICEF), *UNICEF appeals for US\$122 million to provide urgent assistance to 2.6 million children in Sudan*, 03/04/2019, <https://www.unicef.org/mena/press-releases/unicef-appeals-us122-million-provide-urgent-assistance-26-million-children-sudan> [geraadpleegd op 25/04/2019]
- United Nations Human Rights Council, *Genocide in Darfur*, s.d., <https://web.archive.org/web/20161117045719/http://www.unitedhumanrights.org/genocide/genocide-in-sudan.htm> [geraadpleegd op 11/03/2019]
- United Nations Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the situation of human rights in the Sudan*, 13/08/2018, <https://reliefweb.int/report/sudan/report-independent-expert-situation-human-rights-sudan-ahrc3971-enar> [geraadpleegd op 24/04/2019]
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *SUDAN: Darfur State Administrative map (September 2012)*, 09/2012, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/map_2983.pdf [geraadpleegd op 11/03/2019]
- United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Sudan: Darfur Humanitarian Overview (1 June 2016)*, 06/2016, <https://reliefweb.int/report/sudan/sudan-darfur-humanitarian-overview-1-june-2016> [geraadpleegd op 24/04/2019]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Sudan: Humanitarian Needs Overview*, 02/2018, https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/sudan_2018_humanitarian_needs_overview.pdf [geraadpleegd op 24/04/2019]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Sudan 2018 Humanitarian Response Plan, January-December 2018*, 13/03/2018, <https://reliefweb.int/report/sudan/sudan-2018-humanitarian-response-plan-january-december-2018> [geraadpleegd op 24/04/2019]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Sudan Humanitarian Fund 2017 Annual Report*, 02/05/2018, <https://www.unocha.org/publication/country-based-pool-funds/sudan-humanitarian-fund-2017-annual-report> [geraadpleegd op 24/04/2019]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Sudan: Humanitarian Bulletin | Issue 11 | 28 May – 10 June 2018*, 10/06/2018, <https://reliefweb.int/report/sudan/sudan-humanitarian-bulletin-issue-11-28-may-10-june-2018-enar> [geraadpleegd op 24/04/2019]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Sudan: Darfur Humanitarian Overview*, 01/10/2018, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Darfur_Humanitarian_Overview_01Oct18_A3%20%281%29.pdf [geraadpleegd op 24/04/2019]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *Sudan: Humanitarian Bulletin*, 02/2019, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA_Sudan_Humanitarian_Bulletin_Issue_02_%2828_January_-_24_February_2019%29.pdf [geraadpleegd op 24/04/2019]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), *About OCHA Sudan*, s.d., <https://www.unocha.org/sudan/about-ocha-sudan> [geraadpleegd op 21/03/2019]

United Nations Security Council (UNSC), *Report of the Secretary-General on children and armed conflict in the Sudan*, 06/03/2017, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9F9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2017_191.pdf [geraadpleegd op 21/03/2019]

United Nations Security Council (UNSC), *Letter dated 9 January 2017 from the Chair of the Security Council Committee established pursuant to resolution 1591 (2005) concerning the Sudan addressed to the President of the Security Council*, 09/01/2017, https://digitallibrary.un.org/record/855142/files/S_2017_22-EN.pdf [geraadpleegd op 21/03/2019]

United Nations Security Council (UNSC), *Letter dated 28 December 2017 from the Panel of Experts on the Sudan established pursuant to resolution 1591 (2005) addressed to the President of the Security Council*, 28/12/2017, <https://reliefweb.int/report/sudan/final-report-panel-experts-sudan-established-pursuant-resolution-1591-2005-s20171125> [geraadpleegd 21/03/2019]

United Nations Security Council (UNSC), *Report of the Secretary-General on the African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur*, 22/02/2018, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9F9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2018_154.pdf [geraadpleegd op 10/04/2019]

United Nations Security Council (UNSC), *Report of the Secretary-General on conflict-related sexual violence*, 23/03/2018, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1808325-1.pdf> [geraadpleegd op 27/03/2018]

United Nations Security Council (UNSC), *Report on the African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur covering the period from 16 December 2017 until 15 February 2018*, 22/02/2018, <https://reliefweb.int/report/sudan/report-secretary-general-african-union-united-nations-hybrid-operation-darfur-s2018154> [geraadpleegd op 24/04/2019]

United Nations Security Council (UNSC), *Report of the Secretary-General on the African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur*, 25/04/2018, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9F9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2018_389.pdf [geraadpleegd op 10/04/2019]

United Nations Security Council (UNSC), *Special report of the Chairperson of the African Union Commission and the Secretary-General of the United Nations on the strategic review of the African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur*, 18/05/2017, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1816017.pdf> [geraadpleegd op 28/03/2019]

United Nations Security Council (UNSC), *Resolution 2429 (2018)*, 13/07/2018, [https://undocs.org/S/RES/2429\(2018\)](https://undocs.org/S/RES/2429(2018)) [geraadpleegd op 24/04/2019]

United Nations Secretary Council (UNSC), *Report on the African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur (UNAMID) covering the period from 11 June until 3 October 2018*, 12/10/2018, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1830691.pdf> [geraadpleegd op 28/03/2019]

United Nations Security Council (UNSC), *Letter dated 10 January 2019 from the Panel of Experts on the Sudan established pursuant to resolution 1591 (2005) addressed to the President of the Security Council*, 10/01/2019, <https://reliefweb.int/report/sudan/final-report-panel-experts-sudan-established-pursuant-resolution-1591-2005-s201934-enar> [geraadpleegd op 21/03/2019]

United Nations Security Council (UNSC), *African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur - Report of the Secretary-General (S/2019/44)*, 14/01/2019, <https://reliefweb.int/report/sudan/african-union-united-nations-hybrid-operation-darfur-report-secretary-general-s201944> [geraadpleegd op 18/03/2019]

United Nations Security Council (UNSC), *Report on the African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur covering the periode from 4 January to 3 April 2019*, 10/04/2019, <https://undocs.org/S/2019/305> [geraadpleegd op 25/04/2019]

United Nations Security Council (UNSC), *Political Changes in Sudan Could Affect Mandate of African Union-United Nations Hybrid Operation in Darfur, Joint Special Representative Tells Security Council*, 17/04/2019, <https://www.un.org/press/en/2019/sc13783.doc.htm> [geraadpleegd op 24/04/2019]

United States Department of State (USDOS), *Country Reports on Human Rights Practices for 2018 – Sudan 2018 Human Rights Report*, <https://www.state.gov/documents/organization/289259.pdf> [geraadpleegd op 15/03/2019]

USAID, *Sudan Complex Emergency Fact Sheet # 4 Fiscal Year 2018*, 31/05/2018, https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1866/sudan_ce_fs04_05-31-2018.pdf [geraadpleegd op 24/04/2019]

USAID, *Sudan Complex Emergency Fact Sheet #2 Fiscal Year 2019*, 03/2019, https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1866/sudan_ce_fs02_03-12-2019.pdf [geraadpleegd op 24/04/2019]

Wars In The World, *Sudan: Sudan Liberation Movement-Transitional Council (SLM-TC) confirms clashes in Darfur with Sudanese forces*, 28/04/2018, <https://www.warsthe-world.com/index.php/2018/04/28/sudan-sudan-liberation-movement-transitional-council-slm-tc-confirms-clashes-in-darfur-with-sudanese-forces/> [geraadpleegd op 24/04/2019]

World Food Programme (WFP), *WFP Sudan Country Brief, August 2018*, 31/08/2018, <https://reliefweb.int/report/sudan/wfp-sudan-country-brief-august-2018> [geraadpleegd op 24/04/2019]